کوم ناروغ نه د روژې خوړل روا دي ! (۲ م)

د جرګو جوړول زموږ د لوئتې سره اړتیا ده (۲ م)

د روژې په مبارکه میاشت کې باید له اړو اړګو سره مرسته وشي (۲ م)

د ترهګرۍ پر ضد د مبارزې او سولې لپاره د سعودي د پاچا دول (۴ م)

ې ریوټ له افترا پرته بل څه نه دي

باب دقضایي حکم د محدودیت دطرفګو الي ۹ برخه کې دقوانینو د استیناف محکمې دریاست داستهدایي په ورکولو اود لوی څارنوالي د قضایي مقاومت د استهدایي ۹ اړوند چې دقضاوت په لحاظ د پروان د ښارکي محکمې له خوا د ساعري شوې پرېکړې دطرفي لوېشته یې کړې، لازمي لارښوونې وشوې او هم د افغانستان د کارکوونکو د ملي انحکامي د مرکزي شورا د حقوقو د احقاق په باب دملي شورا استهدایي له یه پیلمارکي سره طرګنده شوه چې د اساسي قانون د ۱۲۰ مادې له حکم سره سم دعقو یو لنو شوراو دطرفي مرجع چې دحقیقي او حکمي اشخاصو له خوا ورکول شي، محکمې نشي له دې امله کولای شي د خپلې لوښتې په باب اړوندې واکمې محکمې له مراجعه وکړي په همدې ترتیب د عالي شورا په غونډه کې د قضایي کادر د درجې د ثبیت د کمیسیون نتظر په پام کې لیولنو سره دقضایي کادر د حقوقو او امتیازونو له طرزې سره سم د پخو لنوقاضیانو دقضایي کادر لوېدل تصویب شول

باختر

د تخار ښاروالۍ په همکارۍ د پوهنې پراختیا غواړي

Ketabton.com

د جمهوري ریاست لومړي مرستیال مارشال محمد قسیم فهیم پرون د تخار ولایت له یو شمیر عالمانو، سپین ږیرو، استادانو او د پوهنې له مسوولینو سره وکتل. دجمهوري ریاست مطبوعاتي دفتر یاخبر ازانس له خبر ورکړ. د دغې کتنې په بهیر کې دجمهوري ریاست لومړي مرستیال د پوهنې کارکوونکي

چې دغو علماوو هیله وکړه دجمهوري ریاست لومړي مرستیال زیاته کړه دهیواد راتلونکي په پوهو او زده کړې خاوندو ځوانانو پورې اړه لري او موږ هغه وخت مسرور او پرمختللي هیواد خاوندان کیږو چې د پوهنې کارکوونکي په خپلو دندو کې هڅه اوهاند وکړي. په دغې کتنه

سرمقاله

د ترهګرۍ پر ضد د مبارزې او سولې لپاره د سعودي د پاچا رول

د افغانستان د اسلامي جمهوريت جمهور رييس ښاغلي حامد کرزي د سعودي له پاچا او له خادم الحرمين الشريفين څخه هيله وکړه، چې د پاکستان حکومت له ترهګرۍ سره ګډې مبارزې او له افغان سولې سره مرستې ته راوبولي. حامد کرزي د خادم الحرمين الشريفين اعليحضرت ملک عبدالله بن عبدالعزيز ال سعود ته وويل: «لکه ستاسو اعليحضرت چې په جريان کې ياست زمونږ په ګاونډي هېواد پاکستان کې جلالتماب محمد نوازشريف د انتخاباتو په نتيجه کې د صدراعظم په توګه وټاکل شو او نوى حکومت يې منځ ته راوړ، افغان دولت په پاکستان کې د انتخاباتو د کامياب بهير د هرکلي تر څنګ د پاکستان له نوي حکومت سره د ګډې سوله ييزې راتلونکې لپاره د هر ډول همکارۍ اعلان وکړ. موږ لکه د تېر په شان يقين لرو چې د پاکستان او افغانستان دواړه مسلمان او ګاونډي هېوادونه يو شان د تروريزم له ګواښ سره مخامخ دي، له بده مرغه دلته له تروريزم او د اسلام د مقدس دين له نامه څخه ناوړه ګټه پورته کېږي او د اسلام ضد اعمال د اسلام په نوم ترسره کوي. اعليحضرت خادم الحرمين الشريفين! په اسلامي نړۍ کې ستاسو اعليحضرت درناوي او اغېز او په پاکستان کې د نوي حکومت منځ ته راتګ د نوي فرصت په توګه موږ ته دا هيله راکوي چې ستاسو اعليحضرت د لارښوونو په رڼا کې خپل ستر هدف يعنې د تروريزم پر ضد د افغانستان او پاکستان يو لاس کېدو ته رسېدلي شو چې دواړه ولسونه په سوله او امن کې د ورورۍ او ښه ګاونډيتوب ژوند وکړي. افغانان په دې برخه کې يو وار بيا ستاسو اعليحضرت د لارښوونو او مرستو غوښتونکي دي چې د هغو له برکته افغانستان، پاکستان او سيمې ته سوله او ثبات راشي.» حامد کرزي په داسې حال کې د سعودي له پاچا څخه د ترهګرۍ او اورپکي پر ضد له پاکستانه د مبارزې او له افغان حکومت سره د پاکستان له خوا د سولې په برخه کې د مرستې غوښتنه کوي، چې د پاکستان او نورو مغرضينو د ناوړو هڅو له امله د سولې پر سر د خبرو لپاره د طالبانو د قطر دفتر بې اغېزې او له پامه ولوېد او دغه راز پاکستان لا هم د خپلو موخو لپاره ترهګري او اورپکي روزي او هم يې هڅې ګړندۍ کړې، چې د افغان سولې لړۍ په پرله پسې توګه ناکامه کړي او پر طالبانو فشار راوړي، چې له افغان حکومت سره سوله ونه کړي، د دې تر څنګ په قطر کې هم پاکستان له طالبانو او امريکا سره د افغان سولې تر نامه لاندې د افغانستان د تجزيې لپاره معاملې پيل کړې، خو زر يې مخنيوى وشو، په همداسې حال کې د سعودي عربستان پاچا کېداى شي ښه منځګړيتوب وکړي او د حرمين الشريفين د خادم په توګه هغه ته ټول مسلمانان هيله لري او خبره يې مخکې ته نه غورځوي، له همدې امله افغان

حکومت ډېره د وخته دا هيله لرله، چې د قطر پر ځاى سعودي عربستان د سولې د خبرو دريځمګريتوب کړى واى، نو هيله ده، چې د سعودي پاچا او د حرمين الشريفين خادم په دې اړه خپل رول په ښه توګه ولوبوي او پاکستان لومړى له ترهګرۍ سره اغېزمنې مبارزې ته وهڅوي او بيا يې د افغان سولې لپاره مرستې ته اړ کړي، ځکه په اوسني ناورين کې هم افغانان او هم پاکستانيان له سخت ناورين سره مخ دي او هم د اسلام له سپېڅلي نامه څخه ناوړه ګټه پورته کېږي.

کومو ښځو ته روژه خوړل روا دي

احمد زلمی ښهار

دا خو روښانه ده، چې د حيض او نفاس په وخت کې ښځو ته د روژې خوړل روا دي، خو د دې تر څنګ هغه ناروغان، چې ناروغي يې اوږده او سخته وي او يا هم هغه کسان، چې د روژې نيولو په صورت کې ورته سخته او وژونکې ناروغي پيدا کېږي نو روژه دې نه نيسي او پر ځاى دې فديه راوړي، چې يوه مسکين ته په کافي اندازه د خوراک برابرول او يا هم تر دې زيات څه د هرې يوې روژې په بدل کې پرې فرض ګرځول شوي دي، خو دلته د حيض او نفاس لرونکو ښځو تر څنګ نورې يو شمېر مېندې هم شته، چې هغوى ته هم د روژې خوړل روا دي، نو دا کومې مېندې دي؟ ځواب جوت دى، الله (ج)، روژه اسانه کړې او د روژې نيولو لپاره يې هم مسلمه امت سره جلا کړې دى يعنې پر هغو کسانو يې رحم کړى، چې روژه ورته زيان رسوي، په دې ډله کې يو شمېر مېندې هم شته، چې روژه نيول ورته زيان رسوي او بايد يې خوري، دا مېندې اميدواره او تي ورکوونکې مېندې دي، چې د روژې په وخت کې د ناروغانو غوندې ګڼلې کېږي که امېدوارې او يا هم تي ورکوونکې مېندې پر خپلو ماشومانو وېرېدلې، چې روژه به ورته ضرر ورسوي او يا به ماشوم ضايع کړي، نو په دې صورت کې هغوى ته روا ده، چې روژه وخوري او يا يې په وخت سره قضايي راوړي. نړيواله ټولنه ملګري ملتونه او ټول هېوادونه اوس په دې هڅه کې دي، چې د مور او ماشوم ژوند وژغوري، له بده مرغه افغانستان د

نړۍ تر ټولو بد هېواد د مور او ماشوم د ژوندانه لپاره او تريخ ځاى په ګوته شوى دى، نو دا چې د مور او ماشوم ژوند هم ژغورل شوى وي او هغوى ژوندانه ته چمتو شوى وي، نو هغو اميدوارو او تي ورکوونکو مېندو ته، چې روژه يې ماشوم ته زيان رسوي يا يې ماشوم ضايع کېږي او يا يې شيدې کمېږي او يا وچېږي، نو هغوى دې روژه وخوري، په دې اړه د کتاب الفقه على المذهب: د لومړي جلد په ۵۷۳ مخ کې پوره دلايل وړاندې شوي او هغه مېندې، چې يا اميدواره وي او يا ماشوم ته تي ورکوي او د روژې په نيولو سره دې نو ماشوم ته يې زيان اوړي او يا د مور او ماشوم ژوند له خطر سره مخامخوي، نو روژه دې نه نيسي او د حيض او نفاس لرونکو مېندو په څېر دې د روژې قضايي راوړي، دا مېندې که څه هم د هغو ناروغانو په شان يادې شوې، چې روژه ورته روا ده، خو قضايي به راوړي نه فديه، نو چې دا مېندې د ناروغانو په څېر يادې شوې، خو هغوى به د حيض او نفاس لرونکو ښځو په شان قضايي راوړي هره اميدواره او تي ورکوونکې مور دې فکر وکړي، چې روژه ورته زيان رسوي او که څنګه؟ که د روژې په نيولو سره دغو مېندو او ماشومانو ته زيان اوښت يعنې ماشوم يې زيانمنه، پرې تبه وچېدې او نور مرضونه ورته پيدا کېدل، نو بيا دې روژه وخوري، خو له دې پرته دې روژه ونيسي او هغوى ته يې خوړل روا نه دي، ډېرې مېندې شته، چې روژه نيول ورته کوم زيان نه اړوي، نه ماشوم ضايع کېږي، نه يې د ماشوم شيدې لږ کېږي او نه هم نورې ناروغۍ پرې راځي، نو بيا ورته روا نه ده، چې روژه وخوري، خو د حيض او نفاس په موده کې پر ښځو روژه خوړل واجب دي، هغوى به يې هرو مرو خوري او په بله موقع کې به د هرې يوې خوړلې روژې قضايي راوړي، يعنې د همغو خوړل شويو روژو په اندازه به له سره روژې نيسي ځکه يا هم پر دا ډول ښځو د الله (ج) له خوا رحم شوى، چې په بله او اسانه موسم کې روژه شي او دا د هغوى اختيار دى، خو قضايي يې پرې واجب ده. قضايي به راوړي، چې هغوى ته هم د روژه نيولو په څېر ثواب ورسېږي، نو، چې هغوى په رمضان مياشت کې روژه نه نيسي او د رمضان مياشت روژه ډېر ثواب لري، خو دا د الله (ج) رحم دى، چې دا ډول کسان يا ښځې، چې د خوړل شويو روژو په اندازه يا روژې ونيسي او يا يې قضايي راوړي، نو همداسې ثواب ورکوي، لکه، چې د رمضان د مياشتې روژه نيولو ته يې ورکوي که يا هم د رمضان په مياشت کې د حيض او نفاس په وخت کې دا ښځې روژه ونيسي، نو يې ګټې نه ده، هيڅ ګټه يې نشته او روژه يې صحت نه لري، لکه لمونځ يې، چې صحت نه لري، نو همداسې يې روژه هم صحي نه ده، خو د روژې او لمانځه تر منځ يې توپير دا دى، چې د روژې قضايي پرې واجب ده او د لمانځه قضايي پرې نشته يعنې د خوړل شويو روژو قضايي به راوړي، خو د ادا شويو لمونځونو قضايي پرې نشته او هغه الله (ج) وربښلي او هغوى يې ترې معافې کړې دي.

د جرګو جوړول زمونږ د ټولنې ستره اړتيا ده

سميع الله ((سميع))

جرګه زمونږ په تېر پنځه زره کلن تاريخ کې زمونږ له پخوانو او نيکونو څخه راپاتې شوې ستره او با ارزښته عنعنه او دود دى. ته بلې خوا که چېرته دبشريت پيدايښت اودهغه دوام ته نظر وکړاى شي نوله دوو تنو ټولې ترکورنۍ قبيلې اوبالاخره دلوى ملتونو ترمنځ دتفاهم اوخبرو ديل ژبه په جرګه پيل شوې او تراوسه پورې يې په پلاپيلو ډېو دوام موندلى دي. داخبره بايد په زغرده سره وکړاى شي چې دجرګې ديپل تحفه دلېوالي ديموکراسي پيلامه ګڼل کېداى شي کله چې انسان پيداشوى اودهغه ژبه په خبرو راغلې، نو همدغه دجرګې خبره هم ورسره ملګرې ښکاري جرګې دهېوادنۍ اصل پرېنسپ زمونږ دهېواد په لرغوني تاريخ کې دود موندلې دي چې ددغه دود په دوام زمونږ دخلکو هراړخيز ژوند بدلون موندلې دي. زمونږ په هېواد کې ددولتونو او نظامونو په جوړېدلو سره جرګې هم خپل شکل ته بدلون ورکړي دي او ترننه رارسيدلې ده او ټول ولس په جرګه بدله شوېده په هېواد کې دآريايانو دتمدن دانکشاف په بهير کې په دوه ډوله جرګه رامنځته شوېده چې لومړۍ جرګه يې محلي ياکليوالي جرګه وه چې په کليو کې به دخلکو ترمنځ کېدله اودخلکو ترمنځ شخړې به په کې هوارېدلې په لومړۍ جرګه کې به ښځو اوتارينه ووګډون کاوه دوهمه لويه ولسي جرګه چې دقومونو اوقبايلو مشرانو اوپوهانو په کې ګډون کاوه په لومړۍ جرګه کې به دټولنې دراتلونکي په اړه پرېکړه کېدله اودولتي واکمن به هم په کې برخه اخيسته، چې واکمن به هم دهمدغې جرګې دپرېکړې له مخې ټاکل کېده که زمونږ دهېواد مذهبي بهيرته وکتل شي نو جرګو هم په کې خانګړې برخه درلوده دبوداېي مذهب په بهير کې جرګې هم دود موندلې دي زمونږ دهېواد دجرګو په هکله په ۳۹۹ کال کې يو شمېر چينايي سيلاني زيارت کوونکو هم ډېر څه ليکلي دي داسلام په مقدس دين کې جرګه ته خانګړې ارزښت څخه برخمنه ده اودقرآن عظيم الشان سوره الشوري هم په دې برخه کې نازله شوېده دنوموړې مبارکې سورې له مخې ټول مسلمانان په خپلو کارونو کې مشورې ته رابلل شوي دي. زمونږ ستر پيغمبر اودبشريت لارښود حضرت محمد (ص) دخپل ژوند په ټولو اړخونو کې هڅه کړې چې دمسلمانانو ترمنځ ټولې شخړې دجرګې اومشورې له لارې حل کړي په دغې برخه کې کېداى شي چې له ډېرو بېلګو څخه يادونه وکړو په جرګه کې راى ورکول يو مهم اصل دي او دجرګې ګډون وال مکلفيت لري چې دراېو له اکثريت څخه متابعت وکړي اودهغې ټولې پرېکړې په پوره ډول عملي کړي ولو که رايه يې هم ورته وي ورکړي که داسلام تاريخ ته نظر وشي نودابه په ډاګه شي چې زمونږ ستر پيغمبر حضرت محمد (ص) له وفات وروسته دخلفاى راشدينو په ټاکنه او وروسته داسلامي نړۍ په ټولو شخړوکې له جرګې څخه کار اخيستل شوېدي اودجرګې پرېکړې ته په ډېرارزښت اوامانت دارۍ سره عملي کړې دي اوزياتره دغه جرګې به په جوماتونو کې جوړېدلې کله چې دافغانستان خلکو داسلام په مقدس دين مشرف شول نودعربانو په وړاندې يې ډول سياسي مقاومتونه رااوړل کړې اودغه مقاومتونه دخلکو ترمنځ دجرګو په جوړېدلو سره زور اخلي اوخلک دوسلوال مقاومت په وسيله دېته هڅول کېږي چې له عربي اشغالګرو څخه ځان وژغوري چې د ابومسلم خراساني اويوشمېر نورو نوميالو شخصيتونو په ګډون عربان دېته اړکېږي چې له افغانستان څخه خپلې پښې سپکې کړي دغو واقعيتونو په رڼاکې جرګه زمونږ په تاريخ کې زمونږ دخلکو يوملي دود ګرځول شويدي اوله خاص ارزښت اودرنښت څخه برخمنه ده زمونږ دهېواد په تاريخ کې ډېرې ستري تاريخي جرګې رامنځته شويدي چې ډېرو ستر ويښو اوشخړو ته يې دپاى ټکي ايښي دي زمونږ خلکو دجرګې پرېکړې په پوره ډول عملي کړېدي اوهېواد يې له ستروغميزوڅخه بچ کړېدي اودېو سوله يېز ژوند لارښوونه يې کړېده کله چې په هېواد کې کومه شخړه را پيداشوې اوياهېواد دزعامت دټاکلو خبره رامنځته شوې ده نو خلکونويو جرګوته مخه کړې ده اودلويو جرګو په جوړونو سره يې خپلې ستونزې ته دحل لاره پيداکړېده کله چې په ۱۷۰۹ زکال کې دقومونو ترمنځ دهېواد د مشردټاکلوخبره راپورته شوه نودېوې جرګې له لارې د قومونو مشران اومخوررا ټول شول اودمشرۍ پګړۍ يې دحاجي ميرويس خان په سرکېښوده له اونوروټولو خلکو دجرګې پرېکړې په پوره ډول ومنلې په ۱۷۴۷ زکال کې دکندهارپه شېرسرخ کې دلويې جرګې په ترڅ کې دقومونو دمشرانوله خوا احمدشاه بابا دهېواد، دواکمن په توګه وټاکل شو دامیرشیرعلیخان دوخت په لويه جرګه کې چې له ۲۰۰۰ څخه زياتو استازو په کې ګډون درلوده ارزښتناکې مسلې په کې وڅېړل شوې اوپه ۱۹۱۵ زکال کې دامير حبيب الله خان دوخت لويه جرګه وه، چې په عمومي ډول لومړۍ جګړه کې دافغانستان بېطرفي په کې تصويب شوه په ۱۹۱۹ زکال کې دافغانستان دخپلواکۍ له ګټلو وروسته لويه جرګه وه چې دافغانستان اوشوروى اتحاد ترمنځ يې رسماً اړيکي ټينګې کړې، دشاه امان الله خان په وخت کې په ۱۹۲۱ زکال داګست په ۷ مه لويه جرګه وه چې په دغې جرګه کې دبرتانيا وړانديزونه ردشول اودافغانستان اوشوروى اتحاد ترمنځ يې ددوستۍ قرار داد تصويب کړ په ۱۳۰۱ هجري شمسي کې دجلال آباد لويه جرګه وه، چې دافغانستان اساسي نظامنامه (قانون) په کې تصويب شو په دغې جرګه کې پرېکړه وشوه چې په هرو درېو کلونوکې دې په کابل کې لويه جرګه جوړه شي په ۱۳۰۳ لمريز کال کې بيالويه جرګه جوړه شوه، چې ۱۰۵۲ تنو استازو په کې ګډون درلوده په دغې جرګه کې پر اساسي نظامنامه بياغوروشو اوبيا دشاه امان الله خان له سفره وروسته په ۱۳۰۷ لمريز کال کې هم لويه جرګه جوړه شوه دشاه امان الله خان له واکمنۍ وروسته هم زمونږ په هېواد کې دلويوجرګوجوړېدلو دوام پيداکړى دى په ۱۳۲۰ لمريز کال کې چې د۱۹۴۱ زکال سره سمون خوري دنړيوالې دوهمې جګړې په دوران کې لويه جرګه جوړه شوه په ۱۳۳۴ لمريز کال کې په کابل کې دافغانستان دخلکومنوړ لويه جرګه جوړه شوه اوددولت په دفاعي قدرت ټاکيدوشو که خبره راتلنه کړم داعليحضرت محمدظاهرشاه، دشهيدمحمدداودخان اودلوړله کودتا راوروسته په افغانستان کې د بېلا بېلو نظامونوله خوا لويې جرګې جوړې شويدي چې وروستۍ جرګه يې په ۱۳۹۰ لمريز کال کې دلړم دمياشتې په ۲۵ مه په کابل کې دوديزه لويه جرګه وه، چې د۲۰۳۰ تنو استازو ګډون جوړه شوې وه. دغه جرګه له امريکا سره دستراتيژيک تړون دلاسليک دځرګوالي په هکله وه، چې له غور اوپرېکړو وروسته د۱۳۹۱ لمريز کال دغويي دمياشتې په ۱۲ مه د سه شنبې په ورځ په کابل کې دولسمشرحامدکرزي اودامريکا دولسمشراوباما ترمنځ لاسليک شوه، چې دامنيتي تړون برخه يې دافغانستان اوامريکا ترمنځ ديولړ شرايطو له مخې، همدا اوس تربحث لاندې ده په دغو شرايطو کې ولسمشرحامدکرزي دامريکا له لوري په افغانستان کې دېوره سولې اوامنيت دټينګښت پر ضمانت ټينګار کوي دولسمشرغوښتنه اوشرايط دافغانستان دخلکو کلکه غوښتنه وه اودافغانستان دولت اوخلک دنوموړو شرايطو په عملي کولوکې دافغانستان ملي حاکميت اوخپلواکي ښېرتياوېني اوافغانستان دملي ګټو په نظر کې نيولوسره ديو خپلواک هېواد په توګه ساتلې شي، افغان ولسمشرتل داهڅه کړېده چې له امريکاسره دامنيتي تړون په لاسليک کې له بېړې څخه کار وانه خلي دولسمشردغه درېځ په وړاندې يوشمېر ډلې ټپلې اوسياسي ګوندونه داسې فکر اوتبليغ کوي چې ګنې ولسمشر دامنيتي تړون په سر په وضع شويوشرايطو کې خپل ځانته امتيازات غواړي اوپه دې هڅه کې دى چې دولسمشرۍ ټاکنې وځنډوي اوخپل قدرت دوام لا پسې اوږد کړي. ددغه رنګه تبليغ اوخرګندونو په څنګ کې دامنيتي تړون دلاسليک په اړه دلويې جرګې له جوړېدوسره هم خپل مخالفت څرګندوي. ددغه رنګه څرګندونوپه څنګ کې افغان ولسمشر حامدکرزي په وار وار ويلي چې په قانوني ډول حق نه لري يا ولسمشرۍ ته ځان کانديد کړي. دګوندونو او اپوزيسيون ددغو څرګندونو په اړه دروان کال دچنګاښ دمياشتې په ۲۱ مه دنېکشنبې په ورځ دولسمشروياند ايمل فيضي په يوه غونډه کې وويل. دروان کال دچنګاښ دمياشتې په ۲۰ مه دهمکارۍ شورا چې له ۲۲ ګوندونو او ائتلافونو جوړه ده په خپل وروستي غبرګون کې هرالتونکو ولسمشر وټاکنو په اړه خپله اندېښنه په ډاګه کړېده ددغو ګوندونو چارواکي وايي چې حکومت له امريکا سره دامنيتي تړون په سردلاسليک په باب لويه جرګه رابولي اودخپل واک ددوام په لټه کې دی. ايمل فيضي زياته کړه دلويې جرګې رابلل څخه مهم دي چې له امريکاسره دامنيتي تړون موضوع يوه لړټولومهمه اودافغان ولس دراتلونکي ټاکونکې ده، نودهېواد، له لراوبره بايد خلک ددې اجازه ولري چې ددغه تړون په اړه خپل نظر څرګندکړي. دلويې جرګې رابلل يوازې دامريکا دامنيتي تړون لپاره دي. په اوسنيو حساسو شرايطو کې ددولت له خوا له امريکا سره دامنيتي تړون دلاسليک اوځرګنوالي په اړه دلويې جرګې رابلل دافغانستان داساسي قانون اودافغانستان دملي ګټودتامين خلاف کار نه دى. په تېر تاريخ کې هم دوخت داړتيا له مخې دهېواد دمهمو مسئلو په اړه تيرودولتونوهم وخت په وخت لويې جرګې جوړې کړي اودافغانستان نارينه اوښځو په کې خپل نظر څرګندکړي اولازمې پرېکړې يې په کې کړي دي چې بېلګې يې مخکې په ډاګه شوې. دهمکارۍ اوسنۍ شورا چې له يو شمېر ګوندونواودلو ټپلو څخه رامنځته شوې ده بايد چې دلويې جرګې له جوړېدو څخه اندېښنه اوويره ونه کړي، اوپه دغې جرګه کې دهېواد دلوړوګټودلا تامين لپاره پوره برخه واخلي اوله خپل دولت سره په دغې برخه کې اوږه ورکړي اوخپلې غوښتنې دخپل ولسمشر دډرېځ له پياوړتيا سره ملګرې کړي. جرګه دافغانستان په تيروپېړيو تاريخ کې دافغانستان دخلکو دسياسي اومدني ژوندانه ديوه اوږدمهالي يوه نه بېلېدونکې برخه ده. خوچې افغانستان وي اودافغانستان خلک وي نو جرګه به ورسره دهرې ستونزې په حل کې ملګرې وي. داځکه چې دجرګې ارزښت اودوام زمونږ دټولنې دژوندپه بهير کې يوه ستره اړتيا ده

د روژې په مبارکه مياشت کې بايد له اړو وګړو سره مرستې وشي

آبروت

د روژې مبارکه مياشت د اسلام د سپېڅلي دين له پنځو ارکانو څخه يو رکن دى چې هر کال يوه مياشت پر هر بالغ مسلمان باندې د روژې نيول د يو ستر عبادت په شان فرض ګرځول شوي دي. د روژې په نيولو کې ډېر ستر فضيلت پروت دى چې هر مسلمان ته د هغې د نيولو لارښوونه شوې ده. د فضيلت په څنګ کې روژه د برکتونو مياشت هم ده چې ښېګڼې يې بېواخې مسلمان امت ته رسېږي. د روژې په مياشت کې هر مسلمان اړ دى چې د سهار له سپېده داغه تر ماښامه پورې له هر ډول خوړلو او څښلو څخه ډډه وکړي البته د روژې د نيولو او ساتلو وختونه د اسلام د ديني عالمانو له خوا ټاکل کېږي. روژه پر بډاى او غريب يو شان فرض ده خو بډايان کولاى شي د روژې په مياشت کې د غريبانو پر حال او احوال پام ولري او له خپلو شتو څخه يوه اندازه هغو کسانو ته ورکړي چې د روژه ماتي له پاره څه نه لري دا کار د نړۍ او اخروي ډېره ستره ګټه لري. چې الله (ج) يې خپل بنده ته ور په برخه کوي. دغه راز روژتي مسلمان ددې تر څنګ چې څه نه خوري او څه نه څښي بايد د نورو له غيبته، بهتان او دروغو ويلو څخه په کلکه ډډه وکړي لاس يې بايد ناوړو کارونو ته اوږد نه شي او سترګې يې په ناروا کارونو پسې ونه ګرځي، ځکه دا د توبې او عبادت مياشت ده هر مسلمان بنده بايد د الله (ج) په عبادت بوخت وي ځکه چې روژه د عبادتونو او اطاعت مياشت ده هر مسلمان بايد دغه راز عبادت او اطاعت ته چمتو واوسي او يو مسلمان د بل مسلمان خير او ښېګڼو ته دعا وکړي په ټول عمر، خو په خانګړې توګه په دې مياشت کې بايد چا ته ضرور ونه رسول شي او د الله (ج) حضور ته هغه بنده ډېر د نېکمرغيو وړ ګرځي چې بل ته يې زيان او ضرر ونه رسېږي. ځرنګه چې مخکې مو وويل روژه د اسلام د سپېڅلي دين درېيم رکن دی او نيول يې فرض دي. روژه د عبادتونو او ښېګڼو مياشت ده روژه د سولې، ډېرو عبادتو او يو بل ته د مرستې مياشت ده په روژه کې هر څومره لمونځ چې وشي ګټه يې هومره ډېره ده د قرآن عظيم الشان تلاوت او د تراويحو لمونځ د روژې يوه بله خانګړنه ده د روژې په مبارکه مياشت کې د جنت دروازې خلاصې او روژه د قرآن عظيم الشان د نزول مياشت ده همدارنګه د قدر شپه هم د روژې په مياشت کې ځرګندېږي دا ټولې ښېګڼې د مسلمان له پاره دي چې د الله (ج) له خوا يې پېرزوينه شوې نو نېکمرغه هغه څوک دی چې د دغو ټولو ښېګڼو له دنيوي او اخروي ګټو څخه ډېره ګټه اوچته کړي. هر مسلمان دنده لري چې د روژې په مياشت کې له دښمنيو او جنګ جګړو څخه لاس واخلي، له دغو ناوړو کارونو څخه لرې والې نه يواځې د روژې په مياشت کې بلکې هر وخت اړين دی چې مسلمان د بل مسلمان پر وړاندې تورې ته لاس نه کړي خو که چېرته د کال په اوږدو کې د مسلمانانو ترمنځ خداى (ج) مه کړه شخړې او يا کومې ناندرۍ رامنځ ته شي نو د روژې مبارکه مياشت د سولې او پخلاينې مياشت هم ده او خوابدي کسان کولاى شي چې په دغې مبارکه مياشت کې يو او بل ته په خلاصه غېږه په اسلامي مينه او ورورولۍ د پخلاينې لاسونه سره ورکړي او پر ډېرو خوابديو او ناخوالو باندې د بطلان کرښه راوښکي دا ځکه اړينه ده چې ووايو افغانستان د اوږدو مودو جګړو قرباني شوي او زمونږ دښمنان هم زيار باسي چې د افغانانو په منځ کې جګړې دوام ومومي او د افغانستان د سولې او امنيت په ګډوډولو په ډاډه زړه خپلو ناولو موخو ته ورسېږي خو که چېرته موږ افغانان هر چېرته چې يو او د هېواد په هر ګوټ کې چې ژوند کوو نو ژوند. افغانستان، اسلاميت او انسانيت له موږ څخه غواړي چې د افغانستان د دښمنانو ناولو موخو ته په سوک ځواب ووايو او چا ته اجازه ورنکړو چې زمونږ پر وينو لوبې وکړي. له روژې څخه يوه موخه هم همدغه ده چې مسلمانان په سوله او هوسايينه کې ژوند وکړي، د يو او بل حق او حقوقو ته درناوى وکړي له جګړو څخه له ورانيو پرته نور هېڅ شى لاس ته نه راځي او هم په دې اوږدو شېبو کې څه ګټه نه ده رارسېدلې. موږ بايد د الله (ج) پر وړاندې زموږ اطاعت زمونږ د دنيا او عقبا له پاره د ښېګڼو لاره شي. له هرې بدۍ څخه پرهېز ددې مبارکې مياشتې غوښتنه ده او په دغه پرهېز سره زمونږ عبادت بشپړېږي. نو راځئ د نېکيو لاره غوره کړو له خپلو مسلمانو ورونو سره مرسته وکړو او له جنګ جګړو څخه لاس پر سر شو دغه راز خداى (ج) دې د روژې ډېر سپېڅلي عبادات د هر چا په نصيب کړي

امين

(c) ketabton.com: The Digital Library

له ماشومانو سره د بېلابېلو چلندونو پایلې

ژباړه: نعیمه غني

تاسو پوهېږئ چې له ماشومانو سره ستاسو د بېلابېلو چلندونو پایلې به څه وي؟ ډېرې کورنۍ له خپلو ماشومانو سره د خپل تعکراو هغه چلند له مخې چې له خپلو میندو او پلرونو څخه یې زده کړي، چلند کوي او په خواشینۍ سره ډېرې میندې او پلرونه په راتلونکې کې کله چې ماشومان یې لوی شي وایي، موږ خپلو ماشومانو ته ښه ښوونه، کالي او زده کړې ورکړې، نه پوهېږو چې ولې داسې شول؟ دلته د ځینو چلندونو او د هغوی اغېزې او په راتلونکې کې د ماشوم غبرګون د هغوی په وړاندې یادوو.

چلند او پایله یې

که ماشوم تل تر نیوکې لاندې وي، نو هغه د نورو محکومول زده کوي که ماشوم په جنګ کې ژوند وکړي، نو جنګ او ناندرۍ وکړي، نو د ګناه احساس به ورسره مل وي.

که ماشوم په تشویق او لیوالتیا کې رالوی شي، نو ډاډه او په ځان باوري به وي.

که ماشوم د صبر او زغم په چاپېریال کې رالوی شي، نو هغه به هم صبر او زغم زده کړي.

که ماشوم د ستاینو وړ وګرځي، نو قدر پېژندولکی به رالوی شي.

که ماشوم د نورو له تایید سره رالوی شي، نو د خپل ځان ګرانښت زده کوي.

که ماشوم په پېژندګلوۍ او پوهه کې ژوند وکړي، نو له هدف سره ژوند زده کوي

که ماشوم په شراکت کې ژوند وکړي، نو هغه ورکړه او سخاوت زده کوي.

که ماشوم په انصاف او شرافت

کې ژوند وکړي، نو هغه له خپل شاوخوا خلکو سره وفاداري زده کوي که ماشوم په دوستۍ او ملګرتیا کې رالوی شي، نو هغه دا زده کوي چې نړۍ د ژوند لپاره یو ښایسته ځای دی. که ماشوم په سوله یز چاپېریال کې ژوند وکړي، نو په راتلونکې کې به له رواني روغتیا نه برخمن وي.

به زده کړي. که ماشوم په وېره کې ژوند وکړي، نو چرتي به رالوی شي.

که ماشوم په زړه سوي او ترحم کې ژوند وکړي، نو د ځان لپاره تأسف زده کوي. که ماشوم په ملامتیا کې رالوی شي یا په بازخواست کې ژوند وکړي، نو شرمېدونکی به وي.

که ماشوم په خجالت کې ژوند

روغتیا او ژوند

پي ازموینه او د هغې ډولونه

عطا محمد میاخېل

دا یوه په زړه پورې ازموینه ده چې د بدن د داخلي اجوافو او کانالونو د تفتیش او درملنې لپاره کارول کېږي څو ډوله اندوسکوپي ازموینې د یوه انعطاف منوونکي پلاسټیکي تیوب په واسطه چې په وروستۍ برخه کې یوه نور لرونکې آله لري د اجراء وړ ده او د تومورو ازموینو په مرسته کولای شو د بدن اجواف مستقیما ووینو، له اناتو څخه یې وسلخو، پولیپونه ورباندې لرې کړو او هم د وینې د بهیدلو مخنیوی وکړو اندوسکوپي د هضمي جهاز په تېره بیا د مرۍ، معدې او کولمو د التهابونو، قرحاتو، لیونو، خونریزیو، تومورونو، پولیپونو (Polyps)، غیر نارملو جوړښتونو او زیات شمیر نورو ستونزو د تشخیص لپاره مرسته کوي

د اندوسکوپي مهم ډولونه په لاندې ډول دي

۱ د خولې له لارې (Peroral Endoscopy) په دې اندوسکوپي کې لازمه ده چې تیوب د خولې له لارې بدن ته داخل شي، ناروغ د مسکنو درملو په واسطه تسکین شي او د خولې د بندیدلو ریفلکس باید د موضعي انستیزي په واسطه نهي شي، که چیرې اندوسکوپي د خولې مرۍ، معده او اثنا عشر له لارې معاینه شي د پان اندوسکوپي (Pan endoscopy) په نوم سره یادیږي او که یوازې مرۍ معاینه شي د ایزو فاګوسکوپي (Esophagoscopy) په نوم او که یوازې معده معاینه شي د ګسټروسکوپي (Gastroscopy) په نوم او که یوازې اثنا عشر معاینه شي، دا عملیه د دودونو سکوپي (Duodenoscopy) په نوم سره یادیږي.

2 کولونوسکوپي (Colonoscopy) په دې ازموینه کې کولونو سکوپ د مقعد له لارې غټو کولمو ته داخلیږي او تومورې کولمې مستقیما د کتنې وړ ګرځي

دا ازموینه د اسهال، قبضیت، خونریزي او د ګېډې د کېنتنۍ برخې د درد د اسبابو د معلومولو لپاره کارول کیږي ناروغ ته باید

وویل شي چې خپلې کولمې د عایطه موادو څخه تخلیه کړي او 24ـــ 48 ساعته مخکې له آزموینې څخه مایع رژیم واخلي تر څو کولون په ښه توګه ولیدل شي همدارنګه ناروغان باید د آزموینې څخه دوه شپې مخکې توصیه شوي مسهل درمل وخوري او یوه شپه مخکې (Enema) اجراء کړي په دغه بهیر کې ناروغان باید خپل اعراض یاد داشت کړي چې د ګېډې خفیف کرمپونه او اسهال معمول دي د آزموینې پرمهال باید لومړی ناروغ ته لاربوونه وشي تر څو مثانه تخلیه کړي او د پروسیجر د مخه ناروغ مسکن او د درد ضد درمل وخوري او داسې وضعیت اختیار کړي چې کولون سکوپ په آسانۍ سره غټو کولمو ته داخل شي. د دې عملیې په واسطه کولای شو چې د کولمو له جدار څخه پولیپ بیل کړو چې د (Polypectomy) په نامه یادیږي. څېړنو ښودلې ده چې وروسته (Colonoscopic) (Polypectomy) په 2 فیصده ناروغانو کې د کولون (Perforation) او په یوفیصد ناروغانو کې خونریزي د اختلاطاتو په توګه لیدل کیږي

3 پروکتوسکوپي (Proctoscopy) د رکتم د لاندنۍ برخې او مقعدي کانال یوه آزموینه ده لومړی د ګوتې په واسطه ابتدایي آزموینه کیږي، وروسته آزموینه د پروکتوسکوپ په واسطه چې 3 انچه اوږدوالی لري اجراء کیږي. د دې آزموینې په مرسته کولای شو چې بواسیر، پولیپ، فیور، فیستول او ابسه تشخیص کړو

4 سګمو یېدوسکوپي (Sigmoidoscopy) کولونو سکوپي ته ورته ازموینه ده.

یوازې په دې استثنا سره چې په دې آزموینه کې د غټو کولمو سیګموید برخه هغه برخه چې د S حرف په څېر د نازله کولون او رکتم تر منځ واقع ده آزمویل کیږي سیګمویېدوسکوپي د ډېرو فزیکي آزموینو یوه مهمه برخه ګڼل کیږي چې د داخلة رنځ پوهانو په واسطه اجراء کیږي لومړې آزموینه د کولون د کانسر، لیونو، پولیپ، تومورونو، خونریزي او نورو ستونزو په تشخیص کې مرسته کوي، ناروغان باید د آزموینې څخه یوه شپه مخکې او یا د آزموینې څخه څو ساعته مخکې د ډاکټر له هدایت سره انما (Enema) شي سیګمویېدوسکوپي یوه نور لرونکې آله ده چې یوه ذره بیني عدسیه هم لري او ډاکټر ته اجازه ورکوي تر څو د کولون مخاطي غشا معاینه کړي، په اوس مهال د اندوسکوپي په مرسته د تنفسي، کلیوي او مؤنث جنس د تناسلي سیستم ناروغي هم تشخیص او تداوي کیږي

چای ـ شین که تور؟ دواړه

په نړۍ کې له اوبو وروسته چای دی چې ډېر د خپلو موارد لري او ورځ تر بلې یې تاثیرات پر بدن جوتیږي مګر له شیدو سره یو ځای مصرف یې نه بواخې چې ګټه نلري بلکې د چای ځینې فواید هم له منځه وړي، همدارنګه ډاکټران

موندنې ښيي چې شین چای سربېره پر دې چې د چاقۍ مخنیوی کوي د قلبي، وریدي، سرطان او ځینو نورو ناروغیو مخه نیسي

تور چای

تور چای په خپل ترکیب کې داسې

تحقیقات ښيي چې تور چای په لنډه موده کې د غاښونو، سرین اندازه څو سانتي متره کموي، همدارنګه تور چای داسې مواد لري چې د هډوکو د حوړل کېدو پوسېدګي څخه مخنیوی کوي د تور چای په ترکیب کې چې

توصیه لري چې درمل (تابلیت) باید له چای سره ونه خوړل شي او چای له غذا نه وروسته ژر ونه څښل شي ځکه چې د غذا ځینې منرالونه له منځه وړي د مثال په ډول غوښه چې په خپل ترکیب کې وسپنه لري او بدن خوراټ زیات ضرورت ورته لري د غذا له خوړلو سره یوسټ د چای څښل د غوښې وسپنه له منځه وړي

شین چای

د امریکا د پنسلوانیا ایالت د محققانو

ترتیب سره دچاقۍ، ضدګرځي، علمي

کوم البګالو کاتشین ماده وجود لري د خولې دساري ناروغیو مخنیوی کوي او همدا ډول په خوله کې سرطاني غدې له منځه وړي په داسې حال کې چې پر تورسالو او سالمو غدو منفي تاثیر نه اچوي د چای ورځنی دوه څلور ګیلاسه سودل شوي دي

مواد لري چې په بدن کې د غذایي موادو له هضم سره ... احتراق عمل ته سرعت ورکوي په دې

هیره دې نه وي چې چای مدرر دی او په زیاته پیمانه اوبه له وجوده خارجیږي ضرور ده چې د چای په څنګ کې اوبه هم و څښل شي

په افغانستان کې انتي بیوتیک څنګه کارول کېږي؟

کارپوهان وایي د انتي بیاټکو ډېر کارول ستونزې رامنځ ته کوي، ناروغان ورسره عادت کېږي بدن یې په غېب میکروب بدلیږي چې د درملنې په وخت مرسته نه کوي. کارپوهان وېره لري چې په دغسې حالاتو کې د یو کوچنې زخم درملنه هم نه کېږي اوس اروپایي چارواکي په دې هکله سره غږېږي څنګه کولای شي چې په ګډه کار وکړي او یو نوی انتي بیاټک جوړ کړي چې ناروغانو ته یې په ورکولو کې احتیاط وشي اروپایان دې پایلې ته رسېدلي، چې د تابلېټونو پر ځای له طبیعي بوټو د درملنې لپاره ګټه پورته کړي، ځکه د طبیعي بوټو درملنه ګټوره ده، تابلېټ که له یوې خوا د یوه رنځ په مخنیوي کې مرسته کوي، خو له بلې

خوا نور زیانونه اړوي، یو غړی زغوي، خو بل داسې اغیزمنوي، چې بیا یې درملنه ناشونې ده. په تېره بیا لکه په افغانستان کې اوسنی کارېدونکې دواګانې، چې له ګټې یې زیانونه ډېر دي باید هڅه وشي، چې له بوټو او طبیعي ګیاوو څخه د درملنو لپاره کار واخستل شي، لکه زرګونه کاله پخوا، چې د مصر ډاکټرانو کارول. هغه مهال د مصر طبابت د نړۍ غوره طبابت یادېده، ځکه هغوی د ناروغیو درملنه پر طبیعي بوټو کوله

کېدو مخنیوی وکړي

ډاکټر محمدحسین ((کلکاني))

د روږدو کسانو د درملنې په درې سوه بستریز روغتون کې ناروغانو ته ښې اسانتیاوې برابرې شوې دي

دهرې ورځې په تیرېدو سره پرښته بې توکو دروږدوکسانو شمېر مخ پرډېرېدو دی حکومت او چارواکي اړدي، چې د نشه یې داروګانو داستعمال مخنیوی وکړي دغه کسان دې ته اړتیا لري، چې دمخدروتوکو له کارونې څخه لاس واخلي او په روغتونونوکې یې درملنه وشي. له یونیم کال راهیسې دحکلک په سیمه کې دروږدوکسانو ددرملنې لپاره دعامې روغتیا وزارت له خوا درې سوه بستریز روغتون جوړ شوی چې په کې ډېرشمېرروږدي هېوادوال بستر او تردرملنې لاندې نیول کېږي، خودروږدوکسانو دشمېر دډېروالي له امله نورو لوېو ددرملنې روغتونونوته ډېره اړتیا لیدل کېږي. په دې اړه زموږ خبریال دعامې روغتیا وزارت دروږدوکسانو ددرملنې د درې سوه بستریزروغتون له کاردیناتورډاکټر محمدحسین (کلکاني) سره مرکه کړې، چې تاسې درنولوستونکو ته وړاندې کېږي

پوښتنه: څرنګه، چې لیدل کېږي دروږدوکسانوشمېر مخ پرډېرېدو دی، نو دروږدوکسانوددرملنې درې سوه بستریزروغتون کومې آسانتیاوې ددغو ناروغانوددرملنې لپاره برابرې کړې دي؟

ځواب: دروږدوکسانوددرملنې روغتون په پوخل د درې سوو ناروغانوددرملنې ظرفیت لري په تېره بیا هغه روږدي کسان، چې دې کوري له ستونزې سره مخ دي دغه کسان دکابل سیند پرغاړواو په ځینو نورو ځایونوکې سره راغونډیږي اوکله ناکله دکابل ښاریانولپاره دخوروني لامل ګرځي دوزیرانوشورا د پرېکړې له مخې درې سوه بستریزروغتون په پیل کې ددوه سوو کسانو دبستر او ظرفیت درلود، خو اوس ددغه روغتون ظرفیت درې سووکسانو ته لوړ کړای شوی دی موږ په دغه روغتون کې دناروغانولپاره ښې اسانتیاوې برابرې کړې، دوی ته جامې ورکول کېږي، ځکه دوی په داسې خابونوکې ژوندکوي، چې جامې یې داغوستوړنه وي اوهمدا راز دحمامونواسانتیاوې موهم ورته برابرې کړي دغه ناروغان د ۲۵ ورځوپه موده کې زموږ تردرملنې لاندې نیول کېږي موږ په دغه روغتون کې به تکړه داروپېژندنې ډاکټران اوهمدارنګه نولنیزکارکوونکي لرو درمل ناروغانوته په وړیاتوګه ورکوو ناروغانوته دروغتیایي نورمولوبرابره دودي ورکول کېږي کله، چې دروږدوکسانوددرملنې موده بشپړېږي، پر ځای یې نور روږدي کسان بستریږي یا همدغه پړاوپړې پلې کېږي زموږ سیمه ییز ډاکټران او ټولنیز کارکوونکي دروږدوکسانواوسیدلې سیمې ته ورځي او توضیحات اوځرګندونې ورته کوي، چې دوی په خپله خوښه حاضر اوروغتون ته زموږ مونږوپه واسطه رالیږدول کېږي اوپه روغتون کې ورته ټولې اسانتیاوې برابرې شوې دي دغه اسانتیاوې دکابل په ښارکې دروږدوکسانولپاره برابرې اودعامې روغتیا وزارت دپرمختیایي بودیجې له لاې تمویلېږي نورې اسانتیاوې لکه دخان پاکولو او د لاسونوپاکولودستمالونه، صابون، دغاښونوبرسونه او ټولې هغه اسانتیاوې، چې دوی ورته اړتیا لري ددوی په واک کې ورکول کیږي

پوښتنه: کله، چې دروږدوکسانو ددرملنې موده بشپړېږي اوله روغتون څخه رخصتیږي، تاسې کومې چارې ددغو تداوي شویوکسانولپاره ترسره کوي، چې بیرته نشې ته مخه ونه کړي؟

ځواب: موږ دغه تداوي شوي کسان هڅوو اوهمدارنګه دکاراوټولنیزوچارو، شهیدانواو معلولینوله وزارت سره هم اړیکې لرو هغوی دلته راځي، دروږدوکسانونومونه ثبت اوخبرې ورسره کوي دغه وزارت ځینې پروګرامونه لري، چې تداوي شوي کسان روزي اوبېلابېلې حرفې اومسلکونه ورزده کوي اوان تردې، چې کارهم ورته پیداکوي، خودغه بهیرزمایه اند په بشپړ ډول دملو وړنه دی، ځکه دغه وزارت دوی ته کار نه شي پیداکولی او دایوه لویه ستونزه ده، ددغه پروګرام ترڅنګ موږ یوه فارورډ پروګرام هم لرو ددغه پروګرام له مخې تل معتادینو ته سپارښتنه کوو، چې روغتون ته راشي په

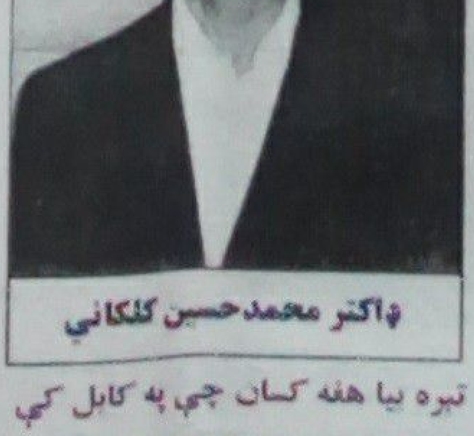

ډاکتر محمدحسین کلکاني

تېره بیا هغه کسان چې په کابل کې کور او ژوند لري، هغوی تعقیبوو، چې نشه هیره کړې، دغه روږدي کسان په اوونۍ کې یو یادوه ځله راغواړو تر یو کال پورې موږ دغه ناروغان تعقیبوو، چې دوی په دې موده کې بیرته مخدروتوکوته مخه کوي اوکه نه؟ خو دکارپیداکولواسانتیاوې زموږ په واک کې نشته

پوښتنه: دملګروملتولودمخدروتوکو څانګې څلور کاله وړاندې په افغانستان کې دروږدوکسانوددرملنې یوه احصائیه وړاندې کړه ددغې احصائیې له مخې دروږدوکسانوشمېره تردې یو ملیونوته رسیده، اوس دروږدوکسانوشمېره څومره لوړه شوې؟

ځواب: په ۲۰۰۹ کال کې دملګروملتونو څانګې UNODC دروږدوکسانو یوه داحصائیې سرشمېرنه دعامې روغتیا وزارت په مرسته خپره کړه په دې احصائیه کې په افغانستان کې دروږدوکسانوشمېره ۹۴۰۰۰۰ کسانوته رسیده، خو له هغه وخته تراوسه بله کومه احصائیه اوسرشمېرنه نه ده ترسره شوې اوس دروږدوکسانوشمېرمخ په ډېرېدودی اوموږ داسې یوه نوې سرشمېرنه په واک کې نه لرو

پوښتنه: مخدروتوکوته دخوانانواونوروهېوادوالودمخه کولو دمخنیوي لپاره موکومې روغتیایي لارې چارې غوره کړې دي؟

ځواب: دعامې روغتیا وزارت په دې اړه ځینې فعالیتونه لري، دېنګې په توګه په خومانونو، ښوونځیو اودخلکو دګڼې ګوڼې په سیموکې دمخدروتوکو له زیان څخه خلک خبروو اوډېوهې کچه یې لوړوو دایوازې دعامې روغتیا وزارت دنده نه ده، بلکې دپوهنې، حج او اوقافو اودکورنیو چارو د وزارتونو دندې هم دي اوهمدارنګه ټول هغه وزارتونه، چې په دې بهیرکې ښکیل دي، دا بې دنده ده، چې دعامې روغتیا وزارت په مرسته دمخدروتوکوزیان دښوونځیو زده کوونکو ته تشریح کړي زموږ دتجربې له مخې دغه پړاونه سګرټ څکولو څخه پیل کېږي اواوس چلم اوقلیان هم تر رواج موندلی دی زموږ یو شمیر ځوانان په قصدي توګه غواړي، چې په مخدروتوکو روږدي شي موږ ځینې ځوانان وینو، چې دسګرټوپه منځ کې نېشه یې توکي کاروي اویا دسګرټوفلترونه غوړوي اوله دې لارې دوی ته نېشه پیداکیږي دغه نیشه دوی دعادي سګرټونه څکولو نه شي پیداکولی دغه نېشه یې توکي پرځوانانو په پیل کې وړیا وېشل کیږي، خوکله چې پرې روږدي کیږي، بیادوی ځپله ازکیږي، چې دغه نېشه یې توکي دپیسو په وړاندې ترلاسه کړي په دې توګه ځوانان پر مخدروتوکو روږدي کیږي همدارنګه ځینې نورې شبکې هم فعالیت کوي، چې ځوانان دچټو باقلیان له لارې نیشې ته اړباسي. خوموږ دخلکواوځوانانو دپوهاوي بهیر پرمخ بیایو، نودپورتنیو وزارتونو دندې دادي، چې تبلیغي چارې داعلانونواودمکتبونو له لارې ترسره کړي او خلک دمخدروتوکو له زیانونو څخه خبر او یوه کړي اودځوانانو دروږدي کېدو مخنیوی وکړي

پوښتنه: تاسې دروږدوکسانوددرملنې په درې سوه بستریز روغتون کې، چې وروسته له دې، چې دناروغانودرملنه بشپړېږي په دې روغتون کې له څیټوتداوي شویو ناروغانو څخه کار اخلئ؟

ځواب: موږ کله، چې روږدي کسان تداوي کوو ددرملنې پرمهال دانشمندوو، چې ځیني کسان دچارو په ترسره کولوکې اغیزمن اودېښو تجربوخاوندان دي موږ دغه کسان درضاکارانوپه توګه اوپه ځپله خوښه په روغتون کې داوږدې مودې لپاره پرکارګومارو، په دې موده کې دروغتون له خوا ترخارنې لاندې نیول کیږي اوکه چیرې څانونه ښه وخلوي اوسوږ ددوی نه وړتیا څخه ډاډمن شو، دکار ګرانو، مامورینو اومدیرانوپه توګه یې مقرر وو اوتري کاراخلو موږ په دې ټنده موده کې ۵ تکره کسان له دغې ډلې رسماً پرکار ګومارلي دي له دغوکسانو څخه دروغتون دکارد په توګه هم کار اخلو داستخدام شویو کسانومعاشونه له لس زروتراووس زروافغانیو پورې ټاکل شوي دي دغه کسان په روغتون کې قرنطین دي، په دې مانا، چې له روغتون څخه دوتلو حق نه لري، چې دوی بیا مخدروتوکوته مخه ونه کړي، منفي فکرونه دیوکال په موده کې ددغو کسانو له ذهن څخه وځي اوبیر نورمالوکسانوبدلیږي، چې یوټنې ته دخدمت جوګه شي

هېواد ـ نوري

(c) ketabton.com: The Digital Library

ادبي پاڼه

د پښتو ځوان غزل (د پښتو غزل تنقیدي جاج)

خېړندوی حبیب الله رفیع

قصیده یا بولله ، په عربي ادب کې یو بنیادي صنف « ژانر » دی، چې د عربو د جاهلي په دوره کې یې ډېره وده کړې وه او عربو به ډېر ارزښت ورکاوه، تر دې، چې پیاوړو شاعرانو به د قصیدو مسابقې سره کولې او د عکاظ په بازار کې او د مکې په دېوالونو به یې ځړولې او لور شاعران به یې ادبي مقابلې او ځواب ته رابلل. په بوللو کې به داسې ستاینې او غندنې کېدلې، چې کله کله به د عربو په قبایلي جګړو کې وویلې شوې، نوې جګړې لورې به یې بدل کړ او بانللې جګړه به یې وګټله. د بوللې د زباني اغېزې لپاره به د بوللې په سر کې یو ډېر پیاوړی ادبي تمهیدو او داسې قوت، عذوبت، جذابیت او کشش به یې درلود، چې اورېدونکې به یې داسې راکېښود، چې پیانه یې تر پایه بوللې ته غوږ ایښی و او دده پر جذباتو او احساساتو به یې لوبې کولې. د غزل دې تمهید ته یې تشبیب، نسیب یا تغزل وایه، چې د مینې او ښکلایه ستاینو به ولاړ و او الفاظ به یې دومره خواږه او رانه وو، لکه له ګلابو، چې شات جوړ کړې او دومره خوشبویه او رانه وو، لکه له ګلابونو چې عطر جوړ کړې، دا ښکلې توږلې، خلېدلې، مهین کړې او قالب کړي الفاظ په حقیقت کې هغه زړېنې خښتې وې، چې د غزل مانۍ پرې ودانیږي، خو د عربو په ګرمو او تبجنو دښتو او صحراوو کې بوللې خپله دا نازولې لور تل په اوږه ګرځوله او نه یې پرېښودله، چې پر دې سره خمکه پلې شي، پښې یې وسوځي او پایې نور وجود د ګرمۍ په عشو داغي شي. د دې تل پر اوږه سپرې غزلې وجود ډېر نازک او مهین و، د مینې او محبت خبرې به په کې وې او پایې د طبیعت ښکلاوې ستاینې او یادولې. د غزلې لکه څنګه یې، چې بدن نازک او تنکی و، همداسې یې ګامونه او قدمونه هم واړه او لنډ وو. د تشبیب او تغزل بیتونه به ډېر لږ وو، له پنځو بیتونو پیلېدل او تر پنځلسو بیتونو اوښتل، سره له دې چې بولله سوولو بیتونو ته رسېدله. د غزلې خبرې هم لکه د ماشوم غوندې خوږې او وړې وې، په هر بیت کې به یې یوه خبره بشپړېدله او بل بیت به بله خبره درلوده، لکه د هوسۍ «غزال» غوندې به یې چې په خپل چټک تګ کې یو ګام پر ګل ږدې، بل پر چمن، یو ټوب له چینې له اچوې بل له شیلې له، غزلې به هم په یوه بیت کې یوه خوږه خبره کړې وه او په بل بیت کې به پسته خبره، خېړونکي د غزلې خبرې د مینې راز بولي او د مینو د زړه خواله. پارس او خراسان یا لرغونې افغانستان ته هم د اسلام د سپېڅلي دین له راتللو سره عربي ادبیات زموږ سیمې ته راغلل، لومړی زموږ شاعرانو هڅه وکړه، چې عربي ژبه زده کړي او په عربي ژبه شعرونه ولیکي، خو بیا داسې شاعران پیدا شول، چې د عربي اشعارو په قالبونو کې د خپلو ژبو دالفاظو سپین او سره وخځوي او د عربي غوندې شعرونه ووایي. که څه هم زموږ په ژبو کې له پخوا نه ولسي ادبي قالبونه او ژانرونه موجود وو، خو عربي ته ورته ژانرونه هم را منځته شول او په ځانګړې توګه زرګاله وړاندې په غزنوي دوره کې د دري غلا قصیدې وویلې شوې او بیا په خاص ډول سلطان محمود غزنوي په غزني کې به سوونو شاعران راټول کړل او ډېرې نوږې او په ادبي بلاغت او فصاحت کې په سونه بوللې یې وویلې او خراسان ته د عربي قصیدې له راتللو سره چې کله دري قصیدې رامنځته شوې، نو همدا وخت، د وخت پیل وړو شاعرانو د غزل ماشومه هم د بوللې له اوږې نه را کوزه کړه او ددې سیمې په ورېښمینه خمکه یې د ناز قدمونه واخیستل او د ادب په ورشو کې یې ځانګړی منزل پیل کړ، خو ښکلا او نازکي یې نوره هم زیاته شوه او د مینې خوږې خبرې یې لورې هم خوږې شوې. پښتو ژبې سره له دې چې له ویدي او اوستایي دورې نه خوږه ولسي او پخوانۍ زړه شاعري درلوده، د عربي شاعرۍ سوغات یې هم په خمکه ونه غورځاوه، بوللې، غزلې، څلوریزې او د عربي شعرونو نورو اصنافو ته یې هم هرکلی ووایه، خو د خپل ادب رنګ یې هم ورکړ، د عروضو پر ځای یې د خپل ټولنیک سیلابیک رخت جامې ور واغوستې، خو سکښت یې په هم هغې بیانې وکړ، چې عربي بوللې ، غزلې او نورې ورباندې پرې کېدلې او په دې ترتیب به یې داملمنه ګورینه کړه دغزنې له دربار سره لکه څنګه چې د غور دربار سیاسي سیالي درلوده، همداسې یې ادبي سیالي هم پیل کړه او د غزني د دربار دپخو بوللو غوندې یې پخې بوللې را منځته کړې، چې د شیخ اسعد او ښکارندوی شهکار بوللې تر موږ هم را رسېدلې او د خوښي او غم تشبیبونه یې هم د هغه وخت د خوږو او ترو پېښې خواومه او پاخه ادبي انځورونه لري.

لکه څنګه چې د بوللې صنف پښتو ته راغلی و، همداسې غزلې هم د پښتو ادب په ورشو خپل پاسته او غزالي قدمونه کېښودل او په هماغې خوږه، مهینه او عنبرینه ژبه یې له پښتو سره د زړه خواله وکړه، د مینې خبرې یې وکړې او د مینې رازونه یې بیا ن کړل، د شو معلوماتو له مخې لومړی ځل اکبر زمینداوري د غزل پېغله د پښتو ادب پر غولي پلې او د ژوند زمینه یې ورته برابره کړه او هم هغه خوږه ژبه یې ورکړه چې د غزلې غوښتنه وه.

د خپل ځان له حیرانیه څه وېل کړم
د عشق وېر به تل په خپله ښول کړم

خو ځرنګه چې د پښتونخوا پر سیمه تل د پردو یرغلونو د تېرې او جګړې اور ته بل وې، داوخت هم ګوډ تیمور پر هېواد تاتار جوړ کړی و ، نو ځکه ددې اور دود د پښتو غزل د غزال سترګو ته هم ورسېده او د اکبر په یوه غزل کې یې داسې ځان ښکاره کړ:

د مغولو تیمور هسې په اور وسوم
چې به هېر په دې ماتم زمینداور کړم

او نه دې سره سم دپښتو به رنګین ګلبن کې د پښتوغزل مزل پیل شو او دمینې دراډونو ترڅنګ د ژوند د رمزونو او خوندونو تصویرونه هم په کې راغلل، روښانیانو تصوف، چې چنګیزیانو له باړونو وسلی و او عرونو غاړونو ته یې شړلی و، بیرته د مبارزې میدان ته راوویست او ورسره یې تصوف ته د ادب او غزل ژبه هم ورکړه د دوی غزل د تصوف ارائې درلودې، خو ادبي پېرانې یې تر او تنې وې، ارزانې تش د غزل ساده قالب تصوف ته ورکړ، خو میرزا او دولت، مخلص، کریمداد او نورو روښاني شاعرانو خپلو تصوفي غزلو ته ښایسته ادبي رنګونه هم ورکړل او د غزل ادبي غوښتنې یې پرځای کړې

خوشحال بابا د غزل زباب ته نوې ترنګونه او نوي رنګونه ورکړل، هم یې د مضمونو نو ډاز راز غمې په کې کېښودل، هم یې د هنر او ادب رنګین رنګین رنګونه او خلېدونکي رنګونه ورکړل او د پښتو ادب په ځانګړې توګه د غزل رنګین دوز پیل شو، د خوشحال باباګڼو زامنو او دپښتونخوا دخپاند ادبي استعداد لرونکوشاعرانو د غزل په ګلبڼ کې نوي ګلبوټي ذرغون کړل او په پښتو غزل کې لاهوتي عمي او رحماني او لافاني انګازې را پورته شوې، چې د پښتو ادب دنیا او فضاې د هنر په رڼو پرخو ووینځله او په خوشبو او په نغمو یې وپالله پوره دوه سوه کاله د پښتونخوا په ګلښ کې د غزل پرخې او وږمې خورې وې. له خوشحال، رحمان، هجري، قادر او بیا شیدا او پیرمحمد ته ورسېدې، خو بیا

... بیا یو ځل د غزل دا تاند بوټی مراوی شو ، رنګینې او ښکلایې له لاسه ورکړه، خو په خنګ کې یې د مثنوي ګلبوټی په وده کې شو او په لګونه کېږي په کې لیک شوې او په خپل ادبي رنګ یې رنګ شوې

پېړۍ واوښتې د غزل بوټی همداسې مراوی پاتې شو او ډېر لږ ګلونه په کې وغوړېدل، خو د شلمې پېړۍ په رابرېدلو سره چې د پښتو پر ټولو بوټو د هنر نوې بارانونه وشول. دپښتو غزل ګلبوټی هم بېرته تازه او تاند شو او د نویو ګلغوټیو تابیا یې وکړه

حمزه بابا د دې پېړۍ مخکښ شاعر و چې دپښتو نوې غزل مالباری او پالنه یې وکړه او د پښتو غزل انګو ته یې خپلو وینو سره ور ولېږدول

ستا په انګو کې د حمزه د وینو سره دي
نه شوې د پښتو غزله ځوان زه دې بابا کړم

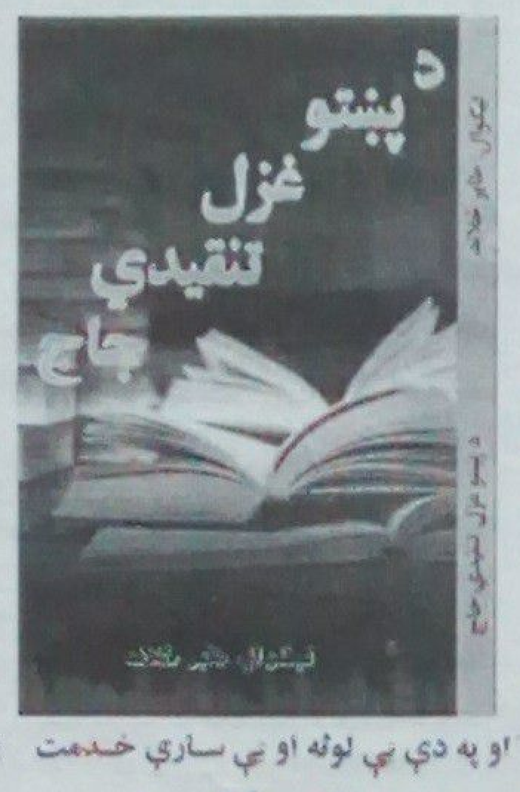

او په دې یې لوله او یې ساري خدمت یې د غزل د بابا لقب وګاټه

حمزه بابا د پښتو د نوي غزل بوه نوې باغچه سموره کړه او د نوي غزل ګې بوټې په کې نیال شول او په پښتونخوا کې یوځل بیا د غزل سې رنګین او ګلورین شو او

لابه ډېر ګلونه وا شي په دې باغ کې

ستاسو په لاس کې کتاب د همدې نوي غزل، د همدې ځوان غزل او د همدې شلمې پېړۍ د پښتو غزل په خد و خال لیکل شوی او ځوان لیکوال یې د نویو غوښتنو، نویو پوښتنو او نویو تلازمانو په رڼا کې په پښتو غزل څېړنه کړې او د ځوان غزل ځانګړنې ، ښکلاوې او خلاوې یې په کې شمېرلې دي

د کتاب لیکوال ښاغلی طاهر خلاند یو تپاند او هڅاند ځوان دی، چې د افغانانو د هجرت د سرګردان ژوند په سرګردانیو کې د پښتونخوا په ګوټ ګوټ کې ګرځېدلی. خو ده چې له دې سر ګردانیو کومه مننه ګټه اوچته کړې، هغه داده چې د خپل ادبي ذوق له مخې یې د پښتونخوا په هرځای کې له لیکوالو او شاعرانو سره راشه درشه کړې او د بوټې له ادبي کتاب نه یې د خپلې ادبي مطالعې تنده ماته کړې ده، د شاعر په توګه یې خپل شعرونه هم شاعرانو ته اورولي او ددوی شعرونه یې هم اورېدلي او له محیطي مطالعې سره یې کتابي مطالعه هم کړې او له دې ټولو نه یې ادبي یادداشتونه راټول کړې او بیا پښتو نوي او ځوان غزل ته خیر شوی، د هغې په ښکلې مخ یې د حمزه د وینو سره هم لیدلې او د را وروسته پخو او ځوانو شاعرانو حواږه هم

خلاند په خپله څېړنه کې د ځوان غزل ځانګړنو ته، هنري نوښتونو، نویو تعبیرونو، تصویرونو او خوږلتونونه متوجه شوی، دپښتونخوا په ګوټ ګوټ کې یې نوښتګر او خوږ ژبي غزلبول شاعران لټولي او د هر یوه د غزل ښکلې یې را بر سېره کړې، ځېرلي او څېړلي دي او په دې ترتیب یې زموږ مخې ته د ځوان غزل یو بشپړ تصویر درولی اود هغه ښکلاو ته یې کېښولی یو

د کتاب تر مهالېلو سر کلیونو لاندې ډېل ډېل مطالب لري چې مهم سرلیکونه یې دادي

۱ **تخلیقي کمست او ډېوال رجحانات**

په دې لیکنه کې چې د سریزې پر ځای یې بولي « د پرې، د یو کلي کېدو» تپل شوې نظریه د ښکېلاک یوه نوې کربه بولي چې زموږ ذهن د تخلیق له لوري نه د تقلید او تکرارټ لوري ته را کاږي او زموږ لیکوالي او لیکوالان یې له لوی بحران سره مخ کړي دي چې ګران لیکوال په دې برخه کې له بحرا نه د راوتلو لپاره رغنده وړاندیزونه لري

۲ **د شلمې پېړۍ غزل په نویو پړاوونو کې**

دا د کتاب بل سرلیک دی، چې لومړی په شلمه پېړۍ کې دپښتو ادب په بدلونونو څېړيږي او د ټولنې او ادب ترمنځ همغږي څېړي او بیا د پښتو غزل مخېې او سوابقو ته ځي او له اکبر زمینداوري ته پل پې را اخلي، روښاني دورې ته راځي او ددې دورې د شاعرانو د ساده غزل ارتقایي بهیر څېړي، بیا خوشحال بابا ته را رسېږي، چې د پښتوغزل زرین دور راپېلوي او بیا د دې دورې ځینو شاعرانو لکه قادر خان، اشرف خان هجري او بیا د لسان الغیب رحمان بابا پر غزلیز نوښت غږېږي، بیا موشګاف عبدالحمید ته را رسېږي او بیا د دې مکتب نازکخیال لاروېان کاظم شیدا، علي خان، پیرمحمد کاکړ، میرزا حنان او کامګار ختک ستاني او ددوی په یو شمېر بیتونو تکیه کوي

تر دې تمهیدي خبرو وروسته د شلمې پېړۍ غزل ته راځي چې دا د دې څېړیز کتاب اصلي او بنیادي موضوع ده.

له همدې ځایه ښاغلي خلاند په پښتونخوا کې د غزل په قلمرو کې مزل پیلوي، د نوي غزل ښتګر حمزه بابا درشل ته ورځي، د غزل جاج او انځور ونه یې اخلي او له حمزه بابا سره دا خبره مني « خوک چې په پښتو کې غزل لیکي نورما د وینو رنګ به په کې وي» ورپسې د شلمې پېړۍ د مشرانو غزلبولو شاعرانو په لټه روانېږي، د سمندرخان، قلندر، پرلي، ایوب صابر، طاهر کلاچوې سیف الرحمان سلیم او بیا د پښتونخوادګېو غزلبولو شاعرانو ادبي ګلښونو ته په پېښور کې ، په ننګرهار کې، کوټه، کندهار، پکتیا، بنو او نورو سیمو کې سر وردنه کوي او د غزل رنګ او بوی یې څېرې، ښکلاوې، ځانګړنساوې، نازکې او باریکۍ یې شمېري او خپل بحث د څو ښخمو غزلبولو شاعرانوپه ستاینه او کړته پای ته رسوي.

۳ «دپښتو غزل او بدلونونو موحد حمزه بابا»، د کتاب دریم بحث دی چې د حمزه بابا په تصوفي او اجتماعي رنګونو رڼا اچوي.

۴ د کتاب څلورم بحث تصوف او پښتو غزل دی، په دې بحث کې ۷ مخ

ولسي ادب یا فولکلور

په کاکړېو غاړو کې د ځایونو نومونه

څېړونه _ علي محمد مڅل

کاکړۍ غاړې لکه لنډۍ، د پښتو په شفاهي او فولکلوري ادب کې ستر ځای لري، یو بیته دې، چې لومړی نیم بیتي اودوهمه نیم بیتي یې په اتو او یا اوو هجاوو سره ویل کېږي، قافیه یې سره برابره وي، د پښتانه ولس په تېره د کاکړو د ژوند په هره برخه کې په مینه، خوند او تس سره ویل کېږي ، چې موږ به یې دلې د سیمو او ځایونو په برخه کې وړاندې کړو

پنجاب

چې پښتني کالي دي پرېښوه
داپنجابي کالي دي اور واخله
مینه

پنجاب، دبرتانوي هندیو خنډین او پخوانۍ ایالت و، چې دبرتانوي هندشمال لوېدیځ ایالت یې جوړ کړي و پنجاب په (۱۹۴۷ م کال) کې په دوو بیلو برخو یعنې ختیځ پنجاب اولوېدیځ پنجاب باندې ووېشل شو، چې دوېش اوتقسیم له مخې یې ختیځ پنجاب په هندپورې تړلی دی، چې دټول پنجاب دریمه برخه خاوره اونیمایي نفوس اوګرې یکې ژوندکوي، دوېش له مخې لوېدیځ پنجاب په پاکستان پورې تړل شوی دی پنجاب ، چې له نامه څخه یې جوتیږي، دسندرود اودریاب دپنځو مرستیالانو اومعاونینو یعنې جیلم، چناب، راوي، بیس اوستلج درودونواودریابونو ترڅرو اوبولاندې مځکه جوړوي دپنجاب مځکه دېره اوبو له برکته، ډېره ښه غله اودانه کوي، ډېره سمسوره مځکه اوشین وطن دي په غلو اوداتوبرسېره سابه اومېوه هم لري، چې ډېر ایره لرونکي اوحاصل خیز وطن دي

دپښتوشیر یښې ژبې، دولسي ادب په ډېرعالي ډول اوژانرکاکړۍ غاړو کې یې هم یادونه په خاص اندازکې شوې ده، چې دژړک استاد، دلاس له فیضان څخه به دلې موږ ورته غوږ اوخیرشو

دپنجاب توري برکې
نن مه هواسي دسرې خولې
(کاکړۍ غاړې، ۲۷۸ مخ)

چې پښتني کالي دي پرېښوه
زاړه دي مه شه پنجابي کالي په
مینه
(لنډۍ)

پېښور

سترګې دي ډنډدپېښور دی
بل ترې چاپېردتو رو زلفو
دېوالونه

دپېښور (پشاور، پېساور، تاریخي سیمه ، د (۲۰۰ ق م) له مخکې تاریخ اولېه لیک لري، ډېروتاریخ پوهانو، ددې سیمې اوځای په باره کې جلا جلا نظریې ورکړې دي دوی پېښور په بېلو بېلو نومونوسره یادکړی دی کوموپوهانو، چې ددې سیمې ګونبي ګونبي نومونه اخیستي دي، مرام اومقصد یې همداپېښور دی

چینایي ګرځند تاریخ پوه فاهیان په (۴۰۰ق م) کې داسیمه لیدلې وه اود پولیوشا) په نوم یې په خپله سفرنامه کې کښلې ده. بل سیلاني تاریخ پوه هیوتسنګ په (۵۴۰ ق م) کې پېښور لیدلی ، چې داسیمه یې د(پولیوشاپولا ـ پولو شاپولایاپرشاور) په نوم بللې ده. همداشان مسعود اوالبیروني په لمه اوپوولمه پېړۍ کې پېښور د (پرشاور) په نوم یادکړی دی، چې داکبر مغلي پاچاترزمانې پورې په همدې نوم سره یادېده ؛ دپېښور اوسنی نوم اکبر مغلي پاچاایښی دی. دپېښور مرکز اوتوله سیمه دپېښور په نوم سره یادیږي

پېښور دختیځ طول البلد په ۷۱ درجو ۲۵ دقیقو ۷۲ درجو ۱۵ دقیقو اودشمالي طول البلد په ۳۳ درجو ۴۰ دقیقو ۳۴ او۲۵ دقیقو کې پروت دی دپېښور ختیځ ته مردان د ۴۵ کیلو مترو په واټن داباسین روداوسیندسره سرحد جوړوي، ختیځ ته یې دنیلاب غابښی، چې پېښور له کوهاټ ته بیلوي اوپاتې نور سرحدونه یې دآزاد پښتونستان له سیمو سره تړلي دي، په دې ډول چې جنوب ته یې د حسن خېلو اواپریدو دره ، لوېدیځ ته اپریدي اودملاګوریوسیمې پرتې دي، شمال ته یې دکابل سیند په لوري دمومندوقبیلې اوسې اوداسرحد تروړسک پورې رسیږي، همدارازشمال ته یې ملاکنډ اوشمال ختیځ ته یې دمردان علاقه پرته ده، دپېښور ټول ارتوالی اوپلنوالی (۲۹۵۶) کیلو متره مربع دی

دپېښور سیمه له درېوو خواوو څخه دغرونوپه منځ کې پرته ده، یوازې ختیځي خواته یې غرنه لیدل کیږي، دپېښور په منځ کې دکابل سیند اودریاب بهېږي ، دپېښور شمالي اوجنوبي سیمې تپتوالی لري، پېښور ډېره شنه اوزرغونه سیمه ده، په پېښور کې ډېر سیندونه بهیږي

دپېښور تاریخي ښار، دپښتونستان دډېروښکلیوښارونوله جملې څخه شمېرل کېږي اودتیمورشاه دژمي دساړه وخت پلازمېنه اوپایتخت و، هغه به ژمی په دغه بارکې په خوشالی تېراوه

قاضي میراحمدشاه رضواني دپېښور باب داسي وایي

دپېښور علاقه دانګریزانوپه زمانه کې سرحدي صوبه بلل کېده، یوه آباده شنه اوښېراره سیمه ده، ددې علاقې لمر ختواوخنیځ ته کشمیراومغربي پنجاب، لمر لوېدوته یې داپریدو اووزیروملک ، شمال ته یې ملاکنډ، سوات اوجوب ته یې بلوچستان پروت دی، دپېښور رقبه (۲۸۰۰۰) مربع میله ده، چې رضواني یې په اړه داسې کښلي اوویلي دي، چې دخیبر اواټک ترمنځ دپېښور ملک دباغ آرم نمونه اونه ده، ښراره خمکه ، خوږې اوبه ، ښې مېوې ، ګڼ باغونه اوسایته خلک یې دندارو دي

دپېښور ښکلې اوزرغونه سیمه، په کاکړېو غاړوکې یاده شوې ده، چې دمحمدصادق ژړک استاد په لوی اثرکې یې ، دایوه کاکړۍ زماله نظره تېره شوه، ورته خیر به شو

اندېښوسخلګی یم
اوس پېښور پرسوئ ېدم
(کاکړۍ غاړې ۱۶۱ مخ)

جانانه ولې شوې بې مېنې
دپېښور په نیم ګرې مې څپې دیمه
(لنډۍ)

دوکی

دکاکړو د ډېر تاریخي نومبالي لوی وطن په ډېروړو وړو سیمو اوځایوکې ډېرې وړې علاقې اوکلي شته، چې یو له هغو څخه د دوکی نوم هم دیادولو وړ دی، دوکی دیوه ښه سمور ځای نوم دی، خو مین، عاشق اولالي ته دق ښکاري، ځکه دمحبوبې دیدن یې په کې نه کېږي، له دې کبله یې یاد په دق سره کړی دی، په کاکړۍ غاړوکې د دوکی یاد راغلی دی، چې موږ به یې دځایو ددغې وړې ټولګې اواثر په پاڼو اولمن کې ورته په مینه ځای ورکړو، له ښه مرغه چې داستاد ژړک دکتاب له فیض اوبرکت څخه به یې دلې یاد تازه ، روڼ اوخوندي کړو

دوکی دق بوري زندان دی
ژوب د دوو جنومیان دی
(کاکړۍ غاړې ۲۸۶ مخ)

دوکی ته راشه غم خومه که
که نورڅه نه وو شودې
یې به درکومه
(لنډۍ)

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرهنګ ، هنر ، اقتصاد او ټولنه

د ملک شمس الدين اکا دا کيسه هم د افغانستان د غميزې د لړۍ يوه کړۍ ده

فضل هادي حميدي

«د ۱۳۶۷ کال د سلواغې په ۲۴مه به د سهار لمانځه وخت و . ناڅاپه د راکټ او بمونو اوازونه جوړ شول، زما د کور ۸ غړي او ۷ تنه د کاکا زامن يې زما له سترګو په رپ کې د مرګ په خوب ويده کړل. په دغې ورځ د سالنګونو يو کور هم يې ويره او يې شهيده پاتې نه شو.»

که د افغانستان هر ګوټ ته ولاړ شې، نو خامخا به دغسې يو له درده ډکه داستان واورې. خامخا به د يوه مظلوم افغان په ګونګې ګونګې اننه کې دغه راز يو لړزوونکی داستان ولولې او که له کاڼي سخت زړه ولرې، هم به خپلو خلکو ته دومره وژاړې چې اندازه به ونه لرې. د ملک شمس الدين اکا دا کيسه هم د افغانستان د غميزې د لړۍ يوه کړۍ ده. هغه هم د يوې داسې پېښې شاهد دی چې کيسې يې لا هم د يو قلم د صحنې په توګه د هغه په زړه او ذهن درانه او ژور نقشونه پرېښي دي.

دغه سړي له ۱۳۵۸ کال راهيسې چې روسانو پر افغانستان يرغل وکړ، ډېر دردونه وليدل، مګر له هېواده د تېښتې او مهاجرت هيڅ نيت او اراده يې ځکه نه لرله چې دا خاوره ورته تر هر څه خوږه وه او دا يې غوره ګڼله چې که مرګ هم وي، نو په خپله خاوره دې وي. خو مرګ په خپله ده ته هيڅ ونه ويل، مګر دا يې د خپلې کورنۍ د ۱۵ مړيو او ځنګونو ورته پرېښود، ملک شمس الدين د ۱۳۶۷ کال د سلواغې په ۲۴مه ډېرې چغې وکړې، هيڅا يې فرياد وانه ورېده، بلکې د ژمي د بخو واورو په کفن کې نغښتو غرونو يې هم د فرياد او ژړا انګازې بېرته د ده تر غوږونو ور ونه شړلې. دی اوس ۴۲ کلن سپين ږيری دی او لا هم د پروان ولايت د سالنګ په اهنګرانو کلي کې د هماغه بمبار د شوي کور په انګړ کې اوسي چې يو وخت يې د نړېدلو ديوالونو ترمنځ د ۱۵ خپلوانو مړي ورته

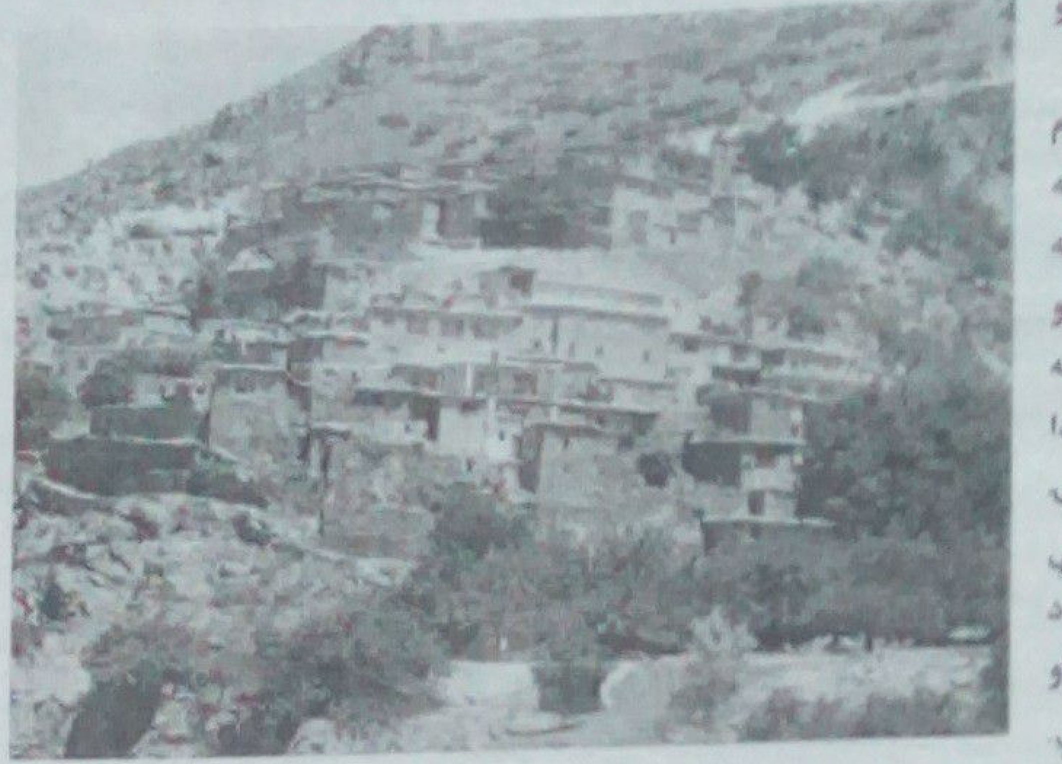

په کې ايښي وو. هغه وايي، د روسانو د يرغل په ورځو شپو کې دومره تکليف ور ونه رسېده، خو له هغې ورځې نس کاله ورورسته ور رسېدلی درد به يې هېڅکله هېر نه شي. «روسان موږ ته راغلي وو چې موږ له دې لارې وځو باید درېږي راباندې ونه شي، خو حکومت هم ورته ويلي وو چې دلته درياندې بريد شوی دی، بايد خپل تدابير کلک ونيسي، موږ لمانځه ته تياری نيوه، اودس مې وکړ او د دروازې تر درشله مې ځان ورساوه چې ناڅاپه مې په غوږونو کې کړنګار جوړ شو، يو سکاټ توغندی راغی او د سالنګ په دره کې ولګېد، دا نو روسي پوځيان راوتلي او په سالنګ کې يې عام وژنه پيل کړې وه.» دا په نو ايله د سهار ۴ بجې وخت و، خو څوک يوه هم نه شول چې بېرته ځنګله او ځرنګه اسمان خپل تور څادر وغوړاوه ا ځکه له سهاره تر ماښامه پر روسانو د يو سکاټ لګېدلو په بدل کې له کور، موټر، دوکان، جومات او له بل هر ځايه عام خلک راايستل کېدل او بيا پرې روسي پوځيانو د مرمېو باران جوړاوه. «د مېندو له څنګه يې هم هلکان ايستل او وژل يې، د مارېګر تر ځلور بجو څوک هم حتی د ځان په حالت نه پوهېده، بلکې هر چا فکر کاوه چې که مرګ او قيامت راغلی، نو دا افت يوازې پر دوی رانازل شوی دی.» په دغه ماښام روسان ولاړل، خو ملک شمس الدين تر ډېرو ورځو پورې د خپلو کليوالو د مړيو په راټولولو اخته و، درې ورځې وروسته ټول شهيدان يو ځای ته راجمع کړای شول، چې وشمېرل شول، نو روسانو د ۱۳۶۷ سالنګيانو ځواکو سيمې عليبل کړې وې، يوازې دا نه بلکې په دغو شهيدانو کې يې د ملک شمس الدين د کورنۍ برخه هم نه وه هېره کړې. «زما پلار، ورور، دوه وريرونه، زما مېرمن، درې اولادونه، اووه د کاکا زامن او نور ډېر يې شمېره کليوال يې راته شهيدان کړي وو، په دغې ورځ داسې څوک نه و چې په کور کې ورته روسانو يو شهيد نه وي پرېښی.» د غم په دغې توره ورځ د شمس الدين ټول کلي او د سالنګ دره په وينو ولمبېده او اسمان يې په ماتم کې تور څادر واغوست: خو کله چې دوی خپل مړي د اهنګرانو له کلي څخه د اولنګ سيمې ته د ښخولو په نيت يوړل، نو بيا هلته ورته د مزار شريف دهدادي قلعې فرقې د مړيو د ښخولو او هديرې جوړولو اجازه نه ورکوله. «بيا مو په همدغې دښته کې يو ډېر کم ځای پيدا کړ او شهيدان مو په کې خاورو ته وسپارل، داهنګرانو کلي مو د اوسېدو وړ پاتې نه شو او د بغلان خنجانو ته راکډه شوو، ځلور کاله مو هلته تېر کړل، هېڅا راسره د خدای په نوم هم مرسته ونه کړه او بېرته خپل کلي ته راستانه شوو.» له دې غميزې وروسته، که په سالنګ کې د نورو کورنيو غم له غرونو زورور و، نو پر ملک شمس الدين خو بيا د خپلې کورنۍ د يتيمانو غم ټپي اووه اسمانونه راڅېړ کړي وو. په يوازې ځان يې د سړدې ۲ يتيمانو وريرونو او خپلوانو پالنه کوله او دا چاره تر ډېره عمره د ده پر غاړه وه. «اوس هم دا بوج په زړه وړم، هيڅ کومه بشري اداره راغله او نه يې زما د شهيدانو د کيسې پوښتنه وکړه، اقتصادي ستونزو تر پوزې راوستی يم.» د ملک شمس الدين دوی په کلي او دره کې د روسانو له خوا د خلکو دا وروستی ټول وژنه د دوی د زړه اخري برس و، چې پر دې مظلوم ولس يې ووېست، ځکه له دې پېښې دوه ورځې وروسته د ۱۳۶۷ کال د سلواغې په ۲۶مه نېټه د روسانو وروستی پوځي ټولګی هم ټېټې سترګې د حيرتانو د بندر په پله واوښت. دا پوځي ټولګی د جنرال بورس ګروموف په مشرۍ رهبرۍ کېده او شاته يې يېخې د ليدلو توان نه درلود، جنرال ګروموف په هغو شېبو کې چې د حيرتانو له پله ځخه تېرېده داسې ويلي وو «په دغو وروستيو شېبو کې په خپل بدن کې ستره ليمګړتيا احساسوم، ځکه په خپله مخه کې تورتم او مبهمه راتلونکې او ترشا له منځه تللې تاريخ وينم.» پر روسي لښکرو د افغان ولس دا بريا د روسانو وتل، دومره په اسانۍ سره ترلاسه نه شوه، بلکې د افغان مېړني او مجاهد ملت اتلوليو او د افغانستان د خلکو د مليونونو تنو شهيدانو او معلولينو او معيوبينو د وينو برکت و چې دغه پاک او سپېڅلي ارمان ته لاسرسی پيدا شو.

د افغانستان جهاد روسان، دې پايلې ته راوستل چې اقرار وکړي، پر افغانستان د روسانو يرغل يوه ستره ماتې او تېروتنه وه چې د نورو لپاره د عبرت په درس کېدلی شي.

د مشهور هندي شاعر ژړا

دغه فلم د مشهور هندي خفاستونکي ملکها سنګ د ژوند کيسه کوي. په دې وروستيو کې د هندي فلمونو لپاره د شاهکار سندرو ليکوال مشهور شاعر جاويد اختر په عام محضر کې وژړل. د نوموړي د ژړا سبب د نوموړي د خپل زوی فرحان اختر فلم دی. دغه «فلم بهاګ ملکها بهاګ» نومېږي. فرحان اختر د خپل پلار د ژړا په باب د خسرو پر مهال وويل، چې دغه فلم د هندوستان د مشهور خفاستونکي، اتليټ ملکها سنګ د ژوند په باب جوړ شوی. د هغه په وينا د فلم ليدو پر مهال چاپي زما پلار له د خپل ژوند هغه شيبې ور په زړه شوې، چې له ډېرو سترو ستونزو يې لور د صبر کاسه په اسکورېدلو وه. هغه زياته کړه «پلار مې له داسې سختيو ګاللو او پرله پسې هڅو او هاند وروسته يوه په ېلې پسې برياوې تر لاسه کړې، د هغې جذبې او ورسره مخالفتونو په ياددولو سره چاپي و نه توانېد خپل شديد احساسات کابو کړي. هغه له ېلې د خپل ژوند د مبارزې له کراوه ډکې ورځې ورپه زړه شوې» جاويد اختر دا مهال د هندي سينما له وتليو سکرېپټ ليکوالو او شاعرانو څخه يو دی.

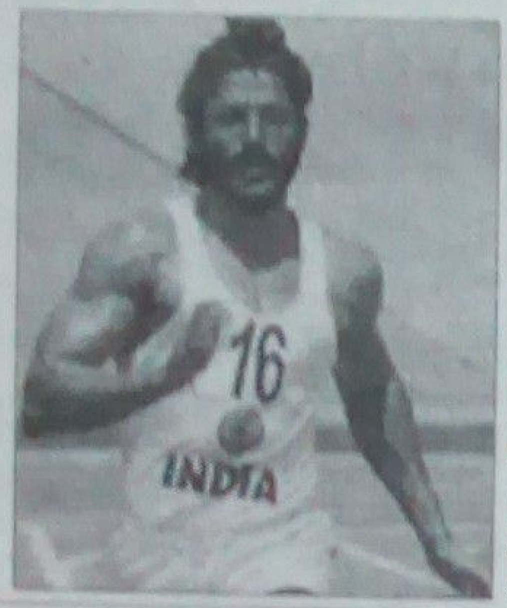

يوې ترکۍ نجلۍ له کېلې پلاستيک جوړ کړ

د ترکيې د استانبول د يوې لېسې زده کوونکې له دوه کاله څېړنې وروسته بريالۍ شوه چې د کېلې له پوستکي څخه پلاستيک جوړ کړي. د فرانس پرېس خبري اژانس د راپور له مخې شپاړس کلنه اليف بيلګرين توانېدلې چې د کېلې له پوستکي څخه داسې پلاستيک جوړ کړي چې د کېبلولو او سيمولو د پوښلو لپاره پکارېږي حاضرېدنه پلاستيک تر ډېره حده له تېلو جوړېږي. خو د اليف بيلګرين اختراع، چې د امريکا د سايټيفيک په نوم ساينسي مجلې تائيد کړې، د چاپېريال د ککړولو له مخنيوي سره مرسته کولې شي له تېلو څخه جوړېدونکي پلاستيکونه د هوا او چاپېريال د ککړولې تر ټولو مهم عامل ګڼل کېږي. پخله بيلګرين وايي چې د نوبل د جايزې ګټونکې ساينس کوونکې يې ايډيال شخصيت دی. اليف بيلګرين له د پنځوس زره ډالرو سکالرشيپ ورکړې. څو دا خپلو علمي او ساينسي کارونو ته دوام ورکړای شي.

ښځه او ټوکه

لاسته راوړني لا زياتې هڅې غواړي

د ملګرو ملتونو د ماشومانو د ملاتړ سازمان يونيسف دفتر د مېندو د وضعيت په اړه خپل کوارلسم(?) کلنی راپور په کابل کې خپور کړ.

دا دفتر هر کال يو راپور خپروي، ترڅو د ۱۷۶ هېوادونو د مېندو او نويو زېږېدلو ماشومانو روغتيايي وضعيت څرګند او د ښه والي لپاره يې هڅې وشي. د دې دفتر د ۲۰۱۳ کال په راپور کې د افغانستان د مېندو د وضعيت په ښه کېدو کې څورا زيات پرمختګ ليدل شوی چې د خوښۍ وړ دی. په تېرو کلونو کې افغانستان يو له هغو لسو هېوادونو څخه و، چې د مېندو او ماشومانو روغتيايي وضعيت پکې څورا بد و، خو اوس دا هېواد توانېدلی چې له ډېر بد وضعيت څخه د لړۍ د ډېرشو بدو هېوادونو په کتار کې راشي. په تېرو کلونو کې به له هرو ۱۰۰۰۰۰ مېندو څخه ۱۶۰۰ تنه يې د ماشوم د زېږولو پر مهال له نړۍ څخه تللې، خو اوس له هرو ۱۰۰۰۰۰ څخه ۳۲۷ تنه مېندې خپل ژوند له لاسه ورکوي. د ماشومانو

د ملاتړ د دفتر مسوول اکبر سباوون وايي، د نوي زېږېدلو ماشومانو روغتيايي وضعيت ښيي چې د مېندو او دغو ماشومانو د روغتيايي وضعيت له ښه کېدو سره سره په دې لار کې لا زياتو هڅو ته اړتيا ده. د نوموړي په خبره، په هېواد کې د مېندو د روغتيايي وضعيت د ښه کېدو په لار کې د پرمختګ علتونه روغتيايي مرکزونو ته لاسرسی او د دې مرکزونو زياتوالی، د مېندو د پوهاوي د کچې لوړوالی او د ماهرو قابله ګانو په موجوديت کې د ماشوم زېږول دي. هغه د دې لاسته راوړنې په اړه چې زموږ هېواد د ۱۷۶ هېوادونو له ډلې څخه په ۱۴۶ نمبر کتار کې دی، وايي «د مېندو د مړينې د کچې راټيټېدل، له زېږون څخه دمخه د ستنډردي پاملنې برکت دی. د روغتيايي پاملرنو او اسانتياوو په کچه کې زياتوالی، له دې اسانتياوو څخه د مېندو د ګټې اخيستنې په کچه کې زياتوالی، د ژوند په معيارونو کې د ښه والي رامنځته کېدل د دې پرمختګ مهم علتونه دي»

د پام وړ، خو لږ بدلون

د ۲۰۱۳ کال دا راپور همدارنګه ښيي چې د مېندو لپاره تر ټولو به هېواد فقتل(?) او تر ټولو بد هېواد ګڼل کېږي. د دې راپور پر بنسټ، محکې تردې به له هرو ۴ تنو ماشومانو څخه يو تن يې ۵ کلنۍ ته له رسېدو څخه دمخه خپل ژوند له لاسه ورکاوه، خو اوس له هرو ۱۰ تنو ماشومانو څخه يو تن يې له منځه ځي. د همدې سازمان د شمېرو له مخې، مخکې تردې به په سلو کې ۱۹ زېږونونه د ولادي د برخې د يو ماهر په موجوديت کې سر ته رسېدل، خو اوس په سلو کې ۳۴ زېږونونه د قابله ګانو په موجوديت کې سرته رسېږي. سره له دې چې په سلو کې ۹۰ مېندې د زېږون ترمنځ د واټن له مېتود څخه باخبره دي، خو يوازې په سلو کې ۱۶ له دې مېتود څخه کار اخلي او همدا وجه ده چې هره افغانه مور په منځنۍ توګه ۶ ماشومان لري.

د نرسانو کمه شمېره

د مېندو د مړينې د کچې په لوړوالي کې يو مهم علت د نرسانو کمه شمېره ده. که څه هم نن سبا د افغانستان په ګوټ ګوټ او روغتيايي سيستم کې لږ دي ۵۵۱۱ ته ښځينه او نارينه نرسان شته، خو د روغتيا وزارت دا شمېره کمه ګڼي او وايي، بايد په سلو کې اليا نه ورسېږي. په عامې روغتيا وزارت کې د روغتيايي خدمتونو د وړاندې کولو د برخې مرستياله ناحيه طارق له افغانو کورنيو غواړي چې خپلو نجونو ته اجازه ورکړي، څو نرسنګ زده کړي. ځکه د دې په وينا، د افغانستان په دوديزه ټولنه کې ډېر نارينه دي ته نه حاضرېږي چې خپله خوريا مور نارينه ډاکټر يا نرس ته ورولي. «د ښځينه نرسانو شمېر په هېواد کې ډېر کم دی، په تېره بيا په لرې پرتو سيمو او ولسواليو کې» نوموړې وايي، د موجوده ښځينه او نارينه نرسانو شمېر ۵۵۱۱ ته دي چې دا د هېواد د اړتيا په سلو کې ۵۰ هم نه شي پوره کولای «او دا که جنسيت ته هم پاملرنه وکړو، نو دا شمېر په سلو کې ۸۰ کم دي.» د کابل پوهنتون د معالجوي طب د پوهنځي مشر ډاکټر سيد قمرالدين حافظ په دې باور دي چې نن سبا د روغتيايي خدمتونو د وړاندې کولو لپاره د ملکي او باظرفيته نرسانو سخته اړتيا ده، ځکه د هغه په باور د درملنې د بهير په بهير ترسره کېدو کې نرسان ستر رول لوبوي. د عامې روغتيا وزارت ادعا کوي چې په هېواد کې د نو روغتيايي خدمتونو په وړاندې کولو او ښې پالنې سره توانېدلي چې د مېندو او ماشومانو د مړينې کچه راټيټه کړي. د معالجوي طب رئيس ډاکټر سيد قمر الدين حافظ وايي، د لوړو زده کړو وزارت په مرسته به د نرسانو لپاره د لېسانس او حتی د امکان په صورت کې د ماسټرۍ زده کړو پروګرام هم ولري، خو تر ټولو ستره ستونزه د امنيت نه شتون دی چې په ورکېدا سره به يې د نرسانو او قابله ګانو شمېر هم زيات شي. نوموړی د دولت له مخالفو ډلو نه غواړي چې امنيت ته دې ګواښ نه متوجه کوي، ترڅو په لرې پرتو سيمو کې د نرسانو د روزنې شرايط برابر شي. د استقلال روغتون د نرسنګ د برخې يو تن مسوول نجيب وايي، د نرسانو ستونزې هومره هم نه دي چې ويل کېږي. د هغه په وينا، نن سبا د روغتيا وزارت په مرسته نرسنګ ستنډردېږي او تر يوه حده ستنډرد شوې هم دي. «نرس د طب لپاره د ملا د تير حيثيت لري او د ناروغانو خدمتګاران دي، خو په خلکو کې د پوهې د ټيټې کچې له کبله ورسره ناسم چلند کېږي، خلک نرسانو ته د سپکاوي په سترګه ګوري، پر ډاکټرانو او نرسانو لفظي او فزيکي بريدونه شوي، خلک بايد له دوی سره سم چلند وکړي.» اوسمهال په ټول هېواد کې د قابله ګانو شمېر ۳۵۰۰ تنو ته رسېدلی او افغان چارواکو دا هوډ کړی چې تر ۲۰۱۶ کاله پورې به دا شمېره ۶۵۰۰ تنو ته ورسوي. نن ورځ په افغانستان کې د هرو ۱۰ زرو تنو لپاره يو ډاکټر موجود دی، په داسې حال کې چې نړيوال معيار د هرو ۱۰ زرو تنو لپاره ۲۳ ډاکټران دي، په سلو کې ۲۵ روغتيايي کارکوونکې ښځې دي او د هېواد له هرو ځلورو روغتيايي مرکزونو څخه يو يې د ښځينه روغتيايي کارکوونکو له کمي سره مخ دی.

د مېندو بله روغتيايي ستونزه

د غبرګولي په ۱۲مه د ولادي فيستولا د له منځه وړلو نړيواله ورځ په کابل کې په داسې حال کې ولمانځل شوه چې د عامې روغتيا وزارت د چارواکو په وينا، له هرو پنځو تنو ښځو څخه چې اسدادي زېږون کوي، يوه يې د ولادي فيستولا له ناروغۍ سره مخ وي. د عامې روغتيا وزيره ډاکټره ثريا دليل وايي، ولادي فيستولا يوازې يوه روغتيايي ستونزه نه ده، بلکې د دوديزو، ټولنيزو او اقتصادي بعدونو درلودونکې ده چې زياتره يې وژلې او بې سواده ښځې ترېنه اغېزمنې کېږي: «د همدې لپاره لازمه ده چې د ښځو د پوهې کچه د هغوی د روغتيا او د امېدوارۍ د دورې په اړه زياته شي.» د هغې په وينا، د هېواد د نفوس له شمېرې څخه په سلو کې شل امېدوارې ښځې حوروې چې له دې ډلې څخه ډېره کمه شمېره يوازې يو ځل له زېږون څخه مخکې روغتيايي خدمتونو ته لاسرسی لري، خو نوموړې دا هم زياتوي چې په تېرو پنځو کلونو کې د عامې روغتيا وزارت د ډاکټرانو او پرستارانو له خوا په ولادي فيستولا د اخته ۵۸۸ ناروغانو درملنه شوې ده. زموږ په هېواد کې د ولادي فيستولا د ناروغۍ د درملنې يوازې دوه مرکزونه د ملالۍ او کيور په روغتونونو کې د ملګرو ملتونو د نړيوال سازمان د وجهي صندوق په مرسته فعاليت لري چې د ناروغانو د درملنې ترڅنګ د هغوی د درملو لګښت او نور لګښتونه، له د لارې د کرايې لګښت هم د دې صندوق له خوا ورکول کېږي.

اغېزمنې لاسته راوړنې

له ۲۰۰۳ ميلادي کال راپه‌دېخوا نړيوال بانک د افغانستان د بيارغونې له صندوق سره يوځای په ټولېز ډول د روغتيا له سکتور سره ۳۳۵ ميليونه ډالره مرسته کړې ده. ياد شوې ده چې د افغانستان د بيارغونې د صندوق تمويلوونکي د اروپايي اتحاديې په ګډون ۲۷۰ او افغان دولت ۳۰ ميليونه ډالره نور د دې پروژې د تمويلولو لپاره برابر کړي. د عامې روغتيا وزارت چارواکي وايي، په

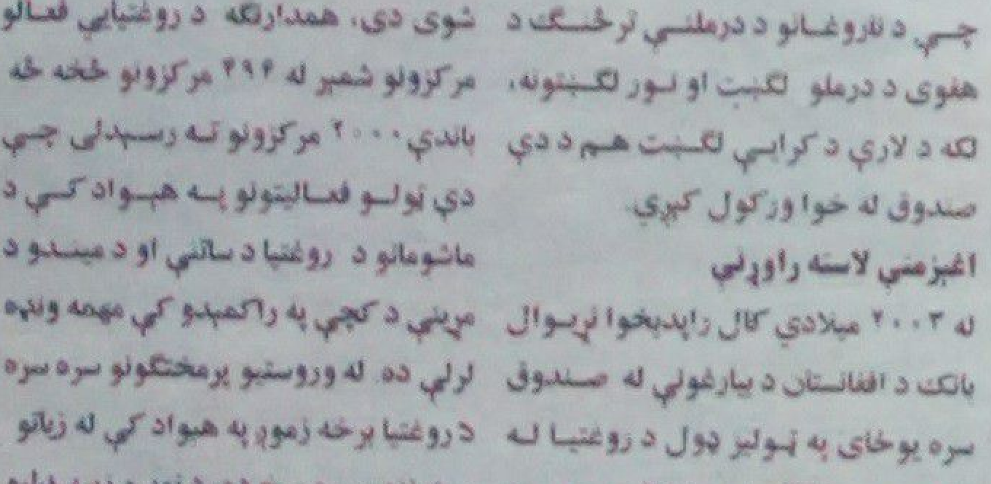

تېرې يوې لسيزې کې په ۱۱ هڅو ولايتونو کې د روغتيايي مرکزونو شمېر دې برابره زيات شوی چې د نړيوال بانک له خوا د تمويل شويو پروژو تر پوښښ لاندې دي، يعنې د روغتيايي مرکزونو شمېر له ۱۴۸ نه ۳۲۴ مرکزونو ته رسېدلی، له ۲۰۰۰۰ څخه زياتو سيمه ييزو روغتيايي کارکوونکو چې ليبانې يې ښځې جوړوي، لازمې مسلکي زده کړې تر لاسه کړې او د هېواد بېلابېلو سيمو ته لېږل شوې چې په پايله کې يې د زېږونونو ترمنځ د واټن راوستو لپاره روغتيايي مشورو ته د ښځو او واکسين له د ماشومانو لاسرسی زيات شوی دی. د هغوی په وينا د پاډې پروژې له پيل څخه دمخه د روغتيايي مرکزونو او روغتيايي ښځينه کارکوونکو شمېر په سلو کې ۲۵ و او اوس په سلو کې ۷۴ ته لوړ شوی دی، همدارنګه د روغتيايي فعالو مرکزونو شمېر له ۴۹۶ مرکزونو څخه څه باندې ۲۰۰۰ مرکزونو ته رسېدلی چې دې ټولو فعاليتونو په هېواد کې د ماشومانو د روغتيا د ساتنې او د مېندو د مړينې د کچې په راکمېدو کې مهمه ونډه لرلې ده. له وروستيو پرمختګونو سره سره د روغتيا برخه زموږ په هېواد کې له زياتو ستونزو سره مخ ده، د نويو زېږېدلو ماشومانو او له پنځو کالو څخه د کم عمره ماشومانو د مړينې او د ماشومانو د خوارځواکۍ کچه د نړۍ د نورو هېوادونو په پرتله لوړه ده. په سلو کې ۵۵ له پنځو کلونو څخه کم عمره ماشومان له مزمنې خوارځواکۍ څخه رنځ وړي او ښځې او ماشومان د ويټامينونو او منرالونو له جدي کمښت سره مخ دي. همدارنګه په هرو دوو ساعتونو کې يوه افغانه ښځه يا نجلۍ له امېدوارۍ سره د تړلو علتونو له کبله خپل ژوند له لاسه ورکوي او د دې يو علت دا دی چې نجونې له بلوغته مخکې وروسته واده ته مجبورېږي او په داسې حال کې ماشوم زېږوي چې هغې لا پخپله هم بشپړه وده نه وي کړې.

غ . ملاحت

افغان اولمپیک کمېټې پر مختیایي بودجه نه ده لګولې

د افغانستان د اولمپیک د ملي کمېټې مشر د یو شمېر لوبغاړو د سرټکونو او د کلني پرمختیایي بودجې د نه لګولو له کبله ولسي جرګې ته غوښتل شوی و، پر ظاهر اغبر داسې تورونه

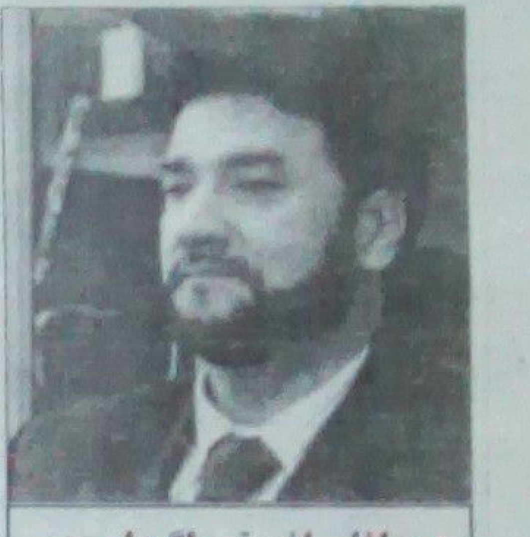

پر ښاغلي اغبر تور لګېدلی چې ګواکې نړیوالو سیالیو ته د لوبغاړو د استولو په برخه کې د مور او مېړې چلند کوي

پورې شوي چې ګواکې نړیوالو لوبو ته د لوبغاړو د استولو په برخه کې دوه مخیز چلند کوي، بلکه دا چې وایي په ۱۳۹۱ لمریز کال کې ابله د ۳۱ سلنې پرمختیایي بودجې پر لګولو توانېدلی دی. د اولمپیک د ملي کمېټې مشر دا تورونه رد کړي دي. د ولسي جرګې د روغتیا او بدني روزنې کمېسیون د اولمپیک د ملي کمېټې مشر ظاهر اغبر له نړیوال اولمپیکه د بوارېنې مډال راوړونکي افغان لوبغاړي روح الله نیکپا او یو شمېر نورو لوبغاړو د شکایتونو پر بنسټ ورغللی و. پر ښاغلي اغبر دا تور هم لګېدلی چې ګواکې نړیوالو سیالیو ته د لوبغاړو د استولو په برخه کې د مور او مېرې چلند کوي. د افغانستان د اولمپیک د ملي کمېټې مشر ظاهر اغبر په دې لګېدلي تورونه نه منښته وېلل او بي بي سي ته یې ووېل چې د لوبغاړو د نیوکو پر اړه مخامخ له هغو سره غږېدلی دی. د افغانستان د اولمپیک ملي بنسټ مخکې له دې هم له لوبغاړو سره په دوه مخي چلند تورن شوی و. همدا راز د اداري درغلیو او د فدراسیونونو د مشرانو د ټاکلو په برخو کې له نیوکو سره مخامخ و او یو خل خو دا قضیه لوېې څارنوالۍ ته هم رسېدلې وه. خو د باد شوي بنسټ مشران دا ټول تورونه ردوي

د پاکستان د کرېکټ لوبډلې ویست انډیز ته ماتې ورکړه

په ګیانا کې د پنځو یوه ورځنیو لوبو په لړ کې پاکستان خپله لومړۍ لوبه له ویسټ انډیز څخه وګټله. ساده لوبه، چې د یکشنبې په ورځ د منډې او شاهد افریدي په ۵۵ توپونو بانډې ۷۶ منډې جوړې کړې. د پاکستان ملي لوبډلې د نهو لوبغاړو په سوځېدلو په ۵۰ اورونو کې د ۲۲۲

ویسټ انډیز ګیانا په نړیوال لوبغالي کې وشوه، پاکستان خپلې سیالې لوبډلې ته په ستر توپیر ماتې ورکړه بچه ویسټ انډیز وګټله او خپلې سیالې لوبډلې، پاکستان، ته یې د توپ وهنې بلنه ورکړه. پاکستان په پیل کې خپل لوبغاړي ژر ژر له لاسه ورکړل. پاکستان ۴۷ منډې کړې وې چې پنځه لوبغاړي یې سوځېدلي وو، خو مصباح الدین او شاهد افریدي نه لوبه وکړه دوی د پاکستان د منډو شمېر تر ۱۶۷ پورې ورساوه. د پاکستان د لوبډلې کپتان مصباح الحق په ۱۲۱ توپونو بانډې ۵۲ منډې هدف وټاکه. خو د ویسټ انډیز توپ وهونکي د پاکستان توپ اچوونکو ته ټینګ نشول. د دوی ټول لوبغاړي د ۹۸ منډو له جوړولو وروسته وسوځېدل. په دې توګه پاکستان دا سیالي په ډېر توپیر وګټله. په پای کې د لوبې غوره لوبغاړی شاهد افریدي وټاکل شو. نوموړي په ۵۵ توپونو بانډې ۷۶ منډې وکړې ساده دي وي چې پاکستان به د ویسټ انډیز په دوره خلور نورې یوه ورځنۍ او دوه - دوه شل اوریزې لوبې وکړي

د سپورت نړۍ

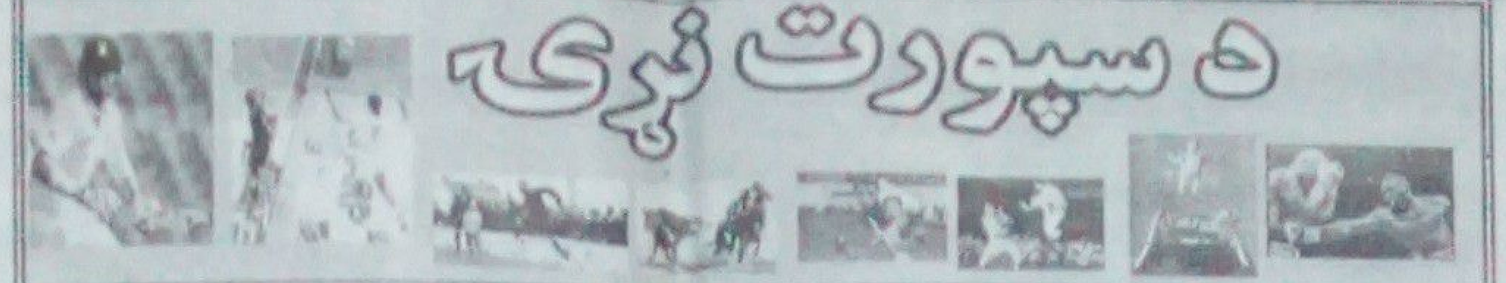

کرېکټ د ښوونځیو په نصاب کې شاملېږي

د افغانستان د پوهنې وزارت په پام کې لري چې په راتلونکي کال کې کرېکټ د ښوونځیو په تعلیمي نصاب کې ورزیات کړي. دغه هدف ته د رسېدو لپاره د افغانستان د کرېکټ بورډ او د ښوونې وزارت ترمنځ یو تړون هم لاسلیک شوی دی. له شک پرته چې په تعلیمي نصاب کې د کرېکټ ورزانول دغې لوبې ته لا ډېر خوان مینه وال ورمات کړي او د دې ترڅنګ به ایي ځینې پام وړ او مهم لوبغاړي هم له دغې لارې ومومندل شي. په پام کې ده چې کرېکټ له دویمه ټولګې نیولې تر دوولسم ټولګي پورې په تعلیمي نصاب کې ورزیات شي. د افغانستان د کرېکټ بورډ اجرایوي مشر نور محمد مراد بي بي سي ته ووېل "له دویم تر شپږم ټولګي پورې به زده کوونکو ته د کرېکټ اساسي زده کړې ورښودل کېږي، او له شپږم تر دوولسم ټولګي پورې به یې عملي

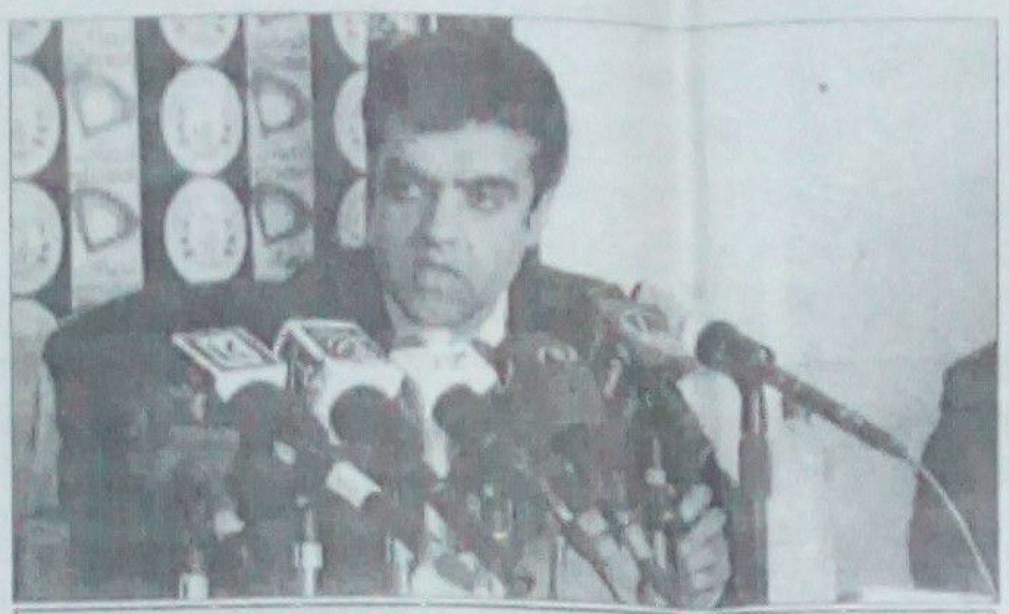

د افغانستان د کرېکټ بورډ اجرایوي مشر نور محمد مراد بي بي سي ته ووېل "له دویم تر شپږم ټولګي پورې به زده کوونکو ته د کرېکټ اساسي زده کړې ورښودل کېږي"

کرېکټ ور ښودل کېږي چې دا د نویو لوبغاړو د موندنو او د روزلو پر او هم ټل کېږي" ښاغلي مراد ووېل ډېر ژر به د دغه نوي سپورتي نصاب د چمتووالي لپاره د ښوونې وزارت او کرېکټ بورډ څخه ګډه یوه کمېټه جوړه شي، کمېټه به د دغه نوي مضمون لپاره نوي ښوونکي او په کرېکټ پوه کسان پیدا کوي او ځانګړې روزنه به ورکوي. نوموړي ووېل هیله یې دا ده چې کرېکټ په راتلونکي تعلیمي کال کې په کابل کې په ځینو ښوونځیو کې تدریس شي او وروسته به یې نورو ولایتونو ته هم ور وغځول شي. افغان کرېکټ بورډ وايي له دغه کار څخه یې هدف دا دی چې کرېکټ ښوونځیو ته یوسي له دا چې زده کوونکي د کرېکټ لوبې لپاره خپل درسونه پرېږدي او له ښوونځیو د باندې را ووځي. که څه هم ښایي ډېر وخت نه اړتیا وي چې د ښوونځیو په کچه پیاوړي لوبغاړي ترلاسه شي، خو د افغانستان د کرېکټ بورډ اجرایوي مشر نور محمد مراد وايي: دوي په لنډ وخت کې د ښوونځیو په کچه د کوم پیاوړي لوبغاړي موندل نغواړي، بلکې هدف یې دا دی چې په راتلونکي یوه دوه لسیزو کې د افغانستان د کرېکټ ملي لوبډله د ښوونځیو له زده کوونکو لوبغاړو جوړه وي. ښاغلي مراد وویل "موږ غواړو چې په راتلونکو نو - شلو کلونو کې د ښوونځیو په کچه د حمید حسن، محمد نبي، شاپور ځدراڼ، نوروز منګل او داسې نورو پیاوړو اوسنیو لوبغاړو په څېر لوبغاړي ولرو، داسې چې کرېکټ یې په افغانستان کې زده کړي وي، له ښوونځیو یې را پیل کړي وي او بلاخره په ټوله نړۍ د کرېکټ له اړخه د افغانستان نوم ولېد وي."

د افغانستان په اوسني ملي لوبډله کې ډېرو لوبغاړو له هېواده د باندې په خاص ډول په پاکستان کې د کډوالۍ پر مهال دغه لوبه زده کړې ده. افغانستان هغه هېواد دی چې په تېرې یوې لسیزې کې د کرېکټ په برخه کې د پام وړ او حیرانونکې لاس ته راوړنې لري، افغانانو دوه وارې په نړیوالو شل اوریزو سیالیو کې لوبه وکړه او وخلېدل. د دې ترڅنګ یې په ۲۰۰۹ کال کې د کرېکټ د یو ورځنیو نړیوالو لوبو کولو امتیاز هم ترلاسه کړ، افغانستان په ۲۰۱۵ کال کې د کرېکټ یو ورځني نړیوال جام ته د لار موندلو په موخه دراتلونکې اګست میاشت کې نمیبیا ته ځي چې له دغه هېواد سره خپل بخت وازمويي

د افغانستان په اوسني ملي لوبډله کې ډېرو لوبغاړو له هېواده د باندې په خاص ډول په پاکستان کې د کډوالو پر مهال دغه لوبه زده کړې ده

۵۴ کلن افغان پر بایسکل عربستان ته ځي

۵۴ کلن امیر محمد چې په ږیره کې یې تر تورو وېښتو سپین زیات دي، په ونه جګ او یو کلیوال کس دی، سعودي عربستان ته یې پر بایسکل د سفر کولو

امیر محمد له دې سره چې یو ښوونکي پاتې شوی، له تېرو دوولسو کلونو راهیسې د کندهار ښار په هوټلونو کې اشپزي هم کوي

نیت کړی. د کندهار د ارغنداب ولسوالۍ اوسېدونکی اوس په ښار کې اوسېږي، او غواړي په دغه کار سره نړۍ ته د سولې پیغام ورسوي. هغه وايي، چې افغانستان په ځانګړي ډول کندهار د ترهګرو، جګړو او نښه یي ټوکو ځای نه، بلکې د باتورو هوډمنو کسانو ځاله ده. نوموړي د خپل دغه اوږده سفر لپاره یو سپورټي بایسکل هم اخیستی. امیر محمد وايي، دی به د ایران، عراق او کویټ له لارې د دوو میاشتو په ترځ کې سعودي عربستان ته ځان ورسوي چې دده په خبره هره ورځ به ۱۵۰ کیلومتره لاره پر بایسکل ووهي. «کله چې سعودي عربستان ته ورسېدم. لومړی به د اسلام د ستر لارښود حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) د روضې زیارت وکړم او بیا به نړیوالو ته ووایم چې افغانان شر خوښوونکي نه، بلکې سوله خوښوونکي او امن غواړي.» امیر محمد له دې سره چې یو ښوونکي پاتې شوی، له تېرو دوولسو کلونو راهیسې د کندهار ښار هوټلونو کې اشپزي هم کوي. هغه وايي، باد سفر یې له ستر و ارمانونو یو دی چې پوره کېدو ته یې یو شمېر کندهاري وکیلانو او دغه ډول د دغه ولایت د سپورټ او بدني روزنې مسولینو اوږه ورکړې. امیر محمد وايي، له دې وړاندې یې د هېواد ټولو ولایتونو ته پر بایسکل سفرونه کړي، او د سفر پر مهال له ډېرو خوږو او ترخو شېبو سره هم مخ شوی دی. په تېرو څو کلونو کې یو شمېر نورو افغانانو هم پر بایسکل یو شمېر هېوادونو ته ورته اوږده سفرونه کړي. خو دا لومړی ځل دی چې نسبتاً د پاخه عمر یو کس پر بایسکل سعودي عربستان ته د سفر هوډ لري

روزه، مسلمانان او د انګلستان مخکښ فوټبال لیګ

دوې لسیزې وړاندې د انګلستان د فوټبال په مخکښه لیګ، یا پریمیرشیپ کې بواري یو مسلمان لوبغاړی و. هغه لوبغاړی نعیم نومېده چې اصلاً د اسپانیا اوسېدونکی و او د لندن په ټاټنهم کلب کې لوبېده. اوس ۴۰ مسلمان لوبغاړي دلته لوبه کوي چې د نړۍ له بېلا بېلو هېوادونو راغلي دي. د نیوکاسل په لوبډله کې تېر کال دوه مسلمان لوبغاړي دیمبا با او پیاپیسې لوبېدل. که به هر یوه ګول وکړ نو د لوبغالي یوه کونج ته به لاړل او سجده به یې وکړه. چې د لوی ځښتن منندویي وکړي. دوی دواړه د سېنیګال مسلمانان دي چې یو یې تېرې اوس د لندن چلسي کلب ته راغلی دی. دیمبا با وايي دی د خپل مذهب په باب جدي فکر کوي او هېروالی یې نه شي پنځه وخته لمونځ او روژه د ځینو فوټبال روزونکو په ګومان چې څه مسلمان نه دي حورا سخت کار دی. خو د لوبغاړو استعداد دغه روزونکي اړباسي چې څه و نه وايي او د دوی دین او عبادت ورسره ورغمي. مسلمانو لوبغاړو ته کلبونه حلاله ډوډۍ برابروي، د نورو لوبغاړو خلاف دوی ته د لمانځه لپاره ځای ځانګړی او د عبادت وخت او ځای هم ورکوي. تر دې وروستیو پورې به د لوبې غوره لوبغاړي ته د شرابو نوې بوتل د جایزې په توګه ورکول کېده خو کله چې د عاج ساحل لوبغاړي یحیی توري د شرابو د بوتل له اخیستلو انکار وکړ نو دغه دود ختم شو. د لوبې غوره لوبغاړي ته په ۲۰۱۲ کال کې چې د لیورپول کلب یو کپ وګاټه او لوبغاړو له خوښې پر یو بل شراب شیندل د ټولو پام شو چې د لوبډلې ډاکټر مسلمان دی له خوښۍ ووت چې د شرابو څاڅکي یې پر جامو و نه لوېږي. د سرخوږۍ بله خبره د اعلانونو ده چې د شرابو د شرکتونو او یا د قمار وهلو د ادارو پر اعلان ځینې لوبغاړي خوښ نه دي. ځینې لوبغاړي چې له مذهبي پلوه دا ډول اعلان پر جامه نه غواړي، هغه کمیس نه اغوندي تر همدې ځایه کلبونه او لوبغاړي سره خوښ دي خو روژې ستونزه پیدا کړې ده. ځینو ته پوښتنه پیدا شوې چې لوبغاړي دې څرنګه ۱۸ ساعته بې خوړو او اوبو وي او بیا دې هم ۹۰ دقیقې ښه لوبه وکولای شي. ځینې مسلمان لوبغاړي د تمرین پر وخت روژه نیسي او د لوبې پر وخت یې نه نیسي خو نور بیا وایي چې د لوبو په ورځو به یې هم نیسي. د لندن د ارسنل کلب ۲۷ کلن تکره لوبغاړی ابو دیابي چې د فرانسې په ملي لوبډله کې هم لوبه کوي وايي "کلب ته څوره دا ده چې زه روژه و نه نیسم خو زما په نظر خېر دی نو اوس زما د پرېکړې درناوی کوي" ۲۸ کلن دیمبا با وايي په تېرو کلونو کې د روژې په تړاو ورسره ځینې روزونکي خوښ نه وو خو دی په خپل نظر ټینګ و "هر روزونکی چې په خوښ نه و ما به ورته ووېل: ګوره زه به روژه نیسم او بیا به هم ښه لوبه کوم که مې لوبه ښه نه وه مه مې لوبوه" سږ کال روژه داسې وخت پای ته رسېږي چې د انګلستان د مخکښه فوټبال لیګ لوبې کال په پیلېدا دي ځینې کلبونه اندېښمن دي چې د تمرینونو پر وخت به د دوی مسلمان لوبغاړي به چمتووالي ونه کړي او د لوبې کال په پیل کې به و نه ځلېږي

اوس ۴۰ مسلمان لوبغاړي دلته لوبه کوي چې د نړۍ له بېلا بېلو هېوادونو راغلي دي

روح الله نیکپا د مکسیکو په سیالیو کې ګډون نه کوي

د لندن او بیجینګ په اولمپیک کې مډال ګټونکی روح الله نیکپا د مکسیکو د تکواندو په نړیوالو سیالیو کې له ګډون کولو ډډه کړې ده. وایي د افغانستان د تکواندو په فدراسیون کې زیاتې ستونزې دي او که همداسې دوام وکړي نو په هیڅ ډول رسمي سیالیو کې برخه نه اخلي. له کابله د بي بي سي خبریال حفیظ الله معروف په رپوټ کې د افغانستان د المپیک ملي کمېټې چارواکو له قوله ویل شوي، چې وایي ښاغلي نیکپا د شخصي لاملونو له کبله په دغو سیالیو کې له ګډون کولو ډډه کړې ده. د بیجینګ او لندن په اولمپیک لوبو کې د افغانستان لپاره د برونزو مډال راوړونکي روح الله نیکپا وایي، له یوې میاشتې راهیسې د افغانستان تکواندو فدراسیون کې حالت سم نه دی او تمرین نه شي کولای. که څه هم ښاغلي نیکپا د دغو حالتو په اړه څه نه وایي، خو له بي بي سي سره یې په خبرو کې د دغه فدراسیون له تر کمېر چلند نه شکایت کاوه او وايي له همدې امله د حوالي په پنځلسمه د تکواندو په نړیوالو سیالیو کې چې په مکسیکو کې منځي اغېز کړي و. چې تمرین وکړو او د سیالیو لپاره چمتووالي ونیسو هیله من یم چې ته د کوم ځای یې او زه د کوم ځای یم. یوې خوا ته پرېږدو او ملي فدراسیون ته ملي فکر وکړو" روح الله نیکپا خبرداری ورکوي، که د تکواندو په فدراسیون کې حالت په همدغه ډول روان وي، نو بیا یې په هیڅ رسمي سیالیو کې برخه وا نخلي. خو د افغانستان د المپیک ملي کمېټې ویاند مجیب الله رحماني په دغو فدراسیونو کې ستونزې نه مني او وایي چې روح الله نیکپا د شخصي ستونزو له امله د مکسیکو په سیالو کې له برخې اخیستو ډډه کړې. "روح الله نیکپا په پښو کې ستونزې لري، دا رنګه غواړي واده وکړي نو نه شي کولای د تکواندو لوبو ته ادامه ورکړي او له همدې امله یې خو ورځې وړاندې خپله استعفا وړاندې کړه. موږ نه غواړو چې د روح الله نیکپا په څېر اتلان لوبه پرېږدي" ښاغلي رحماني وایي، د المپیک ملي کمېټې د افغانستان مډال راوړونکو لوبغاړو ته ټېر امکانات برابر کړي او د ښاغلي نیکپا د ستونزو حل لپاره یې ځانګړې کمېسیون ټاکلی دی. ټاکل شوې په مکسیکو کې د تکواندو نړیوالې لوبې په راتلونکو خلور ورځو کې پیل شي او له افغانستانه هم په دغو لوبو کې اووه لوبغاړي برخه لري

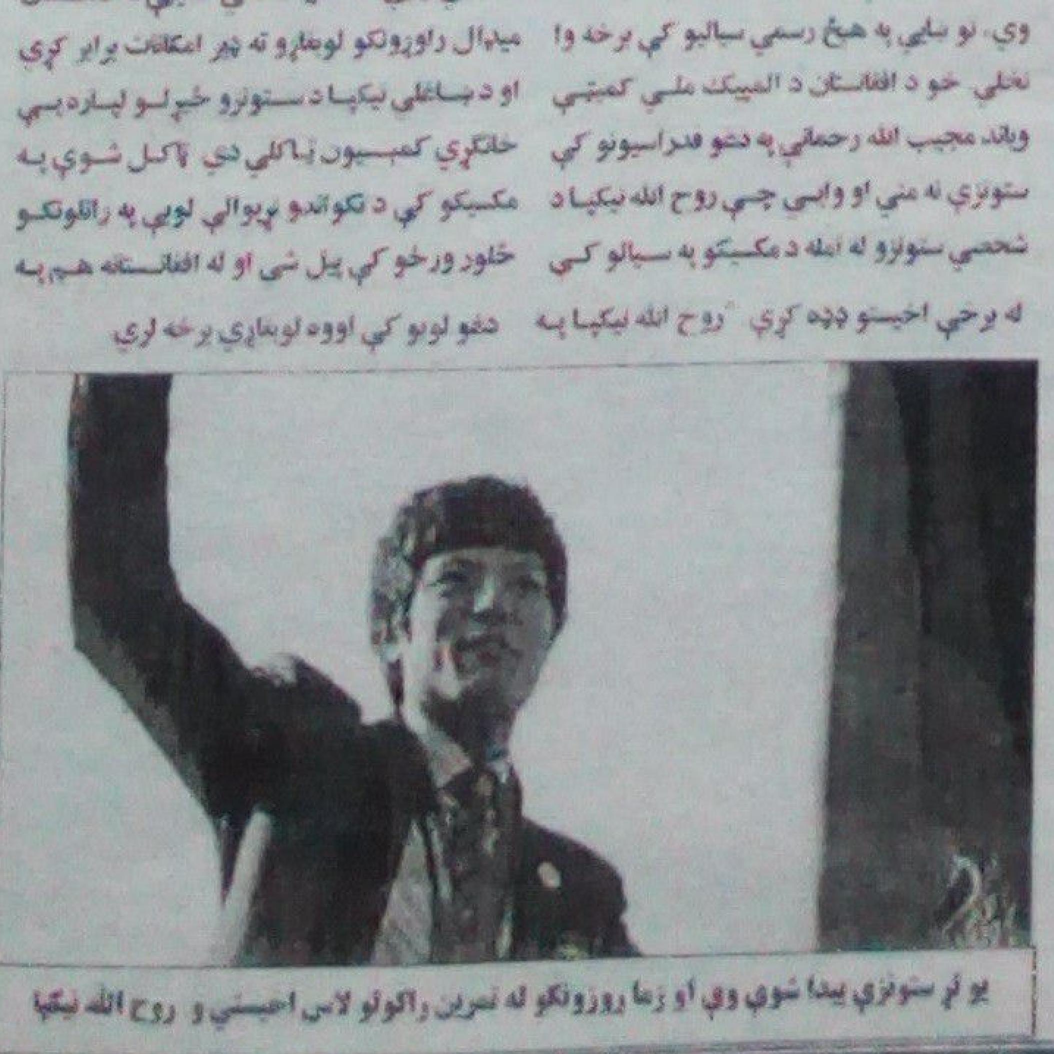

یو لړ ستونزې پیدا شوې چې او زما روزونکو له تمرین راکولو لاس اخیستی - روح الله نیکپا

د افغانستان د کرېکټ بورډ د آسیایي شورا بشپړ غړی شو

د افغانستان د کرېکټ بورډ اداره د کرېکټ د نړیوالې شورا د دوهمې درجې غړیتوب تر لاسه کولو هېوادونو په توګه لږ کې ګډه شوه. د افغانستان کرېکټ بورډ اداري د ډېرې لنډې مودې په ترڅ کې د کرېکټ نړیوالې شورا غړیتوب ترلاسه کړ چې دغه موقف له ترلاسه کولو وروسته دغه اداره د کرېکټ د آسیایي شورا د بشپړ غړیتوب خاونده شوه. د دغه موقف له ترلاسه کولو وروسته، د افغانستان د کرېکټ بورډ اداره پر مالي ګټو سربېره له معنوي ګټو هم برخمنه شوه چې د کرېکټ نړیوالې شورا په غونډو او ناستو کې رسمي ونډه، د رایې ورکولو حق او د افغانستان کرېکټ بورډ اداري نظر ته

کې په لاره اچول شوې وه. د افغانستان د کرېکټ بورډ عمومي رئیس او په قبایلي چارو کې د ولسمشر سلاکار وزیر شهزاده مسعود او د افغانستان د کرېکټ بورډ اجرایوي مشر ډاکټر نورمحمد مراد ونډه درلودله. ښاغلي مراد د رسنیو همکارانو ته له هر څه د مخه د دوهمې درجې غړیتوب په مادي او معنوي ارزښت خبرې وکړې چې تر هغې وروسته یې د سفر پر مهال د ترسره شویو غونډو په هکله بشپړ توضیحات ورکړل سربېره پردې یې د ملي ټولس کلنې لوبډلې لوبغاړو لپاره د تړون لیکونو په هکله هم اړین توضیحات وړاندې کړل او په ټولو تړون لیکونو کې یې د درجه بندۍ ارزښت او پلي کولو باندې هم رڼا واچوله. نوموړي د اتلانو شپږیزې لوبې په نامه سیالیو چې د زرګونو ننداره چیانو په شور او ماړو بدرګه کېدې یادونه وکړه. ښاغلي مراد د کرېکټ بورډ د کار کوونکو ورلیاړ غوښتې نه پروګرامونو په هکله بشپړ توضیحات ورکړل او یادونه یې وکړه چې موږ توانېدلي یو په لومړي ځل د ویډیو انالیسټ کورس په لاره واچوو چې د دوهمې درجې ۱۰ روزونکو یکې ونډه درلوده. همدا رنګه د روزونې د دوهمې درجې او لومړۍ درجې کورسونه او اوس مهال په عمان کې د ۴ ملي لوبغاړانو لپاره د دوهمې درجې لوبغاړي کورسونه د سیمې په کچه بې ساري فعالیتونه دي. ښاغلي مراد د نمیبیا او په سینګاپور کې د ایمرجنګ سیالیو لپاره د ملي لوبډلې چمتووالي او د لوبډلې لپاره د لوبغاړو ټاکنې په اړه هم اړین معلومات وړاندې کړل. د ناستې په ترڅ کې د افغانستان

رسنۍ او په ټولنه کې د هغو رول

رسنۍ، ټلويزيونونه او راډيوګانې هغه وسيلې دي چې د جامعې د مختلفو قشرونو ترمنځ اړيکې ټينګوي او په لنډه کې چې د راز راز او بېلابېلو انکشافاتو، اکتشافاتو، اختراعاتو او نورو پېښو په اړه د خلکو د پوهولو او خبراوي له پاره زمينه برابروي.

یا رسنۍ هغه وسيلې دي چې د جامعې د عامو او خاصو خلکو ترمنځ اړيکې ټينګوي. په بل عبارت رسنۍ هغه تفريحي وسيلې دي چې د ټولنې ټول قشرونه پرمختګ ته ترغيب کوي.

رسنۍ په يوې ټولنې کې ډېري مهمې ترسره کوي چې له هغو څخه کولای شو يو څو يې په لاندې توګه ديلګې په ډول راوړو

۱- د معلوماتو وړاندې کول: رسنۍ هغه وسيلې دي چې خلک په ډېره ډېرې خبرول له پېښو څخه خبروي يعني رسنۍ کولای شي په يوه وخت کې په زرګونو او آن په ميليونونو خلکو ته معلومات ورسوي.

۲- ښه پېژندګلوي: رسنۍ ډوله پېژندګلوي چې کولای شي په عام ترلوړېي ترلوړه ...

۳- مشوره ورکول: داسې رسنۍ هم موجودې دي چې د مختلفو وسيلو په واسطه خلک ته ... بول خلکو ته زده کړه ورکوي او لول هغه کسان چې له رسنيو سره مخه لري له دغې زده کړې څخه برخمن شي

۴- رسنۍ د تفريح او سرګرمۍ له پاره لارو لو جې وسيلې دي: رسنۍ کولای شي چې خلک وخندوي او د هغوی په شونډو موسکا خوره کړي خو داخندول پوازې خندول نه دي بلکې يو پيغام هم لري يعني رسنۍ بايد ډلو ډلو برخو ... کومېډي برخه هم ولري ترڅو وکولای شي چې د ټولنې ستونزې په ډېر ډول سره وځيږي او خلک ترې باخبر کړي او پوره

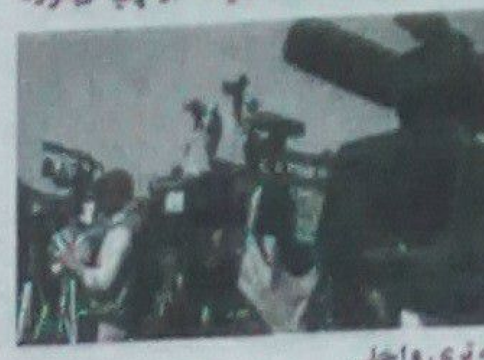

کله ترې واخلي

هغوی سره اړيکې ټينګوي او له هغوی څخه مختلف ډول مشورې غواړي. داکار بې له دې چې د مخاطب وخت او پيسې مصرف شي ترسره کېږي د ادرسيو ترلو په زه پوري ... همدا رسنۍ دي چې د خلکو په ژبې، کلتور، فرهنګ او عاداتو کې بدلون راولي خو بايد متوجه واوسو چې په اسلامي ټولنو کې د تشويق او بدلون د اسلام د مبارک دين له لارښوونو سره سم وي همدارنګه بايد د هېواد د اساسي قانون او د رسنيو د قانون له موادو سره ټکر ونه کړي

د هارولد لاسول په اند رسنۍ درې مهمې دندې لري

۱- د چاپېريال څارنه چې دا د رسنيو خبري برخه ده

۲- د ټولنيز پيوستون جوړښت چې تفسيري او لارښوونې نقش لري

۳- د فرهنګي ميراث انتقال په دې برخه کې رسنۍ تعليمي نقش لري

رسنۍ ډېرې ټولنې د فرهنګ په پرمختګ کې مهم نقش او په ننني عصر کې د هرې ټولنې د پرمختګ

په دې جوړښت کې قوي حيثيت لري او کولای شي چې ... کارکوونکو ... ورکولو فرهنګ ... د عامه افکارو او پوهاوی ...

عبدالرحمن ثاقب

د ژورنالیزم پوهنځی

هر افغان باید د فساد پر ضد کلکه مبارزه وکړي

افغان دولت په دې هڅه او هاند کې دی چې د ۴۵۰۵- مې ګڼې فرمان له مخې فساد په قطعي ډول له منځه يوسي او جرړې يې شنډې او وچې کړي چې په مرسته يې ټول افغانان ددغې ناوړې پديدې له شر څخه خلاص او وژغورل شي او له دې لارې په پوره صداقت او شفافيت سره د ژوندانه په ټولو اقتصادي، ټولنيزو، فرهنګي، سياسي او نورو ډګرونو کې د پرمختګ له پاره زمينه برابره شي. افغان حکومت دا خپله اصلي او

اړوندو دولتي ادارو ته دنده سپارلې ده چې په خپلو ادارو کې سمون راولي او فساد له منځ يوسي ددغه ۴۵ مه ګڼه فرمان له صادريدو تراوسه پوره نهه مياشتې تېرېږي چې ټلي کولو ته وړاندې شوی دی، خو له بده مرغه په ادارو کې فسادونه لايخې له منځه نه دي وړل شوي او د خلکو زياتې اندېښنې يې راپارولې دي د ولسي جرګې ځينو غړو هم په اړوندو ادارو کې د فسادونو شتون ته ګوته نيولې او ...

هېواد کې د فساد په برخه کې زياتې د ډيورې کېږي چې ګڼې په افغانستان کې د فساد پر ضد هيڅ مبارزه نه ده شوې او نه کېږي حال دا چې افغان دولت په هېواد کې له فساد سره د مبارزې له پاره له يوولو څخه زياتې خپلواکې اداري او موسسې جوړې کړي او له فساد سره د مبارزې له پاره يې ګومارلې دي. له اداري فساد سره د مبارزې د عالي اداري د رئيس عزيزالله لودين په وينا ...

... فرمان له د عمل جامه ور واغوندي. فساد د دولت اړيکې له خلکو سره کمزورې کوي او ترمنځ يې فاصله او بې باوري زياتوي. د افغانستان جمهور رئيس حامد کرزي ټولو

... او د سختي جزا له پاره دې د قانون منګولو ته وسپارل شي چې د نورو فاسدو او فاسقو عناصرو د پند او عبرت لامل هم شي او په دې توګه له هېواده د فساد د ټولولې ناوړې پديدې تر بېخه ټولې شي په

لرلې دي. په دې دوسيو کې داسې دوسيې هم شته چې د دولت په لوړ رتبه مامورينو پورې تړاو لري نوموړي له لوی څارنوالۍ څخه غوارې چې دا دوسيې ډېر ژر په پوره جديت تر څېړلو لاندې ونيسي او له دې

لارې دې فساد او فاسق لوړ رتبه کارکوونکي بربنډ او پر جزا دې ورسوي. لودين له ځينو دولتي ادارو څخه داګيله هم کړې ده چې په فسادونو کې د ښکېلو کسانو د دوسيو د څېړلو په برخه کې صادقانه مرسته نه کوي او دوسيو په څېړلو ... له خنډ څخه کار اخلي ... چې اړوندې عدلي او قضايي اداري بايد لومړی له فاسدو او فاسقو عناصرو څخه پاکې او چاڼې شي او پر ځای دې صادق او مخلص کسان پر دندو وګومارل شي او ...

... او هاند وکړي چې د فساد پر ضد مبارزه خپله ملي او ديني وجيبه وبولي او له دې لارې افغاني ټولنه له فسادونو پاکه کړي

مطيع الله شهاب د کابل پوهنتون

د ژورنالیزم پوهنځي د دریم ټولګي محصل

د پښتو ځوان غزل (د پښتو غزل ...

د انسانانو په مادي او معنوي هوښتنو او ددې هوښتنو په توازن او يا د تصوف په اړتيا خبري شوې او ورسي د پښتون قوم د زرګونو کلونو قدامت ته نغوته شوې او دعوی په ترغونو معتقدانو خبري شوې، د پښتو په پېرۍ، او مريدي، مرشدۍ، د روښانيانو مبارزې يې يادې کړي، بيايې د تصوف تعريف کړی، په وحدت الوجود يې خبري کړې، په پښتو ادب کې يې په تصوف رڼا اچولې، له روښانيانو نه رحمان بابا او عبدالقادر خټک ته را رسېدلی او يا يې

غزل د نوبت لپاره نوی زمينه برابرولای شي، لوکه په کتاب کې له وي هم ډېر اثر پېري له غورځوي

د کتاب دوهم سرليک: «تصوف او پښتو غزل» يوه ضروري خبرنه ده. څکه تصوف او مينه د غزل اروا ده چې ښکلا هم ورېښتي او رنګونه هم او په پښتو او آن ټوله ختيځه شاعري کې ډېر ارزښت او اهميت لري او خلاند صاحب يې هم تر ډېره حده له مهدي وتلی دی.

چې هرڅوک د وزنه وګوري نېک عمل ولنه وښوري

خو په شلمه پېړۍ کې چې شعري قالبونه مات شول، د بې شعرينه نظم موضوع پر خپل ځای پاتې شوه او روزنيز کتابونه په نثر وليکل شول، دا وخت د شعر لور ټول اصناف نظم وبلل شول او غزل د نظم په مقابل کې ودرېده او په دې ترتيب شعر په نظم او غزل ووېشل شو

همدا وخت و کوم شاعر چې ښې غزلې ويلې هغه غزلبول شاعر وبلل شو او چاچې په نظمونه وويل، هغو ته د نظم د شاعر نوم ...

کېل وي

لور لوګران خلاند د نظم او ...

کتاب «یک قرن در تاریخ و افسانه» زیور چاپ یافت

حیات الله حلیم

سخن هويدا وميرهن است که تاريخ آيينه عملکرد انسان هاي ما قبل به ما بعد ميباشد، بخصوص آيينه عملکرد هاي آنعده اشخاص که در بخشي زمام امور يک کشور را به حيث امپراطور، پادشاه، صدراعظم ويا رئيس جمهور اعمال نموده باشد، پس تاريخ است که عملکردهايش براي قضاوت بعدي ها در صفحات خود تسجيل مينمايد، بشرط آنکه نگارنده و مورخ شخص منصف، واقع بين و دور انديش باشد و در تسجيل عملکرد هاي اشخاص فوق و حوادث ديگري که در زمام داري او در کشور مطبوعش رخ ميدهد به گونه بي طرف ثبت وسجل نمايد. طوريکه قبلا اشاره شد تاريخ آيينه عملکرد زمامداران است اين يک حقيقت روشن است ازينرو مورخ نبايد در ثبت سجل وقايع هراس داشته باشد ونه هم از بيم گفتاري اين و آن حقايق را کتمان نمايد اگر تحت چنين شرايط قرار ميگيرد بهتر است که قلم را در جيب بگذارد. به هرصورت نگارنده جوان با استعداد و بي هراس کشور ما مصطفي عمرزي در سلسله چاپ آثار قبلي خود اينک کتاب ديگري بنام «يک قرن در تاريخ و افسانه» درين اواخر نوشته که بتازگي شرف چاپ يافته است. نگارنده حتي الوسع سعي وکوشش نموده که عملکرد هاي خاندان (امرا) محمد زايي سلطنت محمد ظاهرشا و پدرش نادرخان، دوران کمونست ها وحوادث خونبار ووحشت زاي اين دوره استيلاي روسها که خلاف تمام موازين ملي و بين ...

اين حقيقت است که مورخ مذکور هرگز زير اثير اين و آن رفته وتمام مسايل را بدون هراس نوشته تحرير آورده که مصداق اين امتحان ما نگارش او در مورد زمام داري عبدالرحمن خان که به حيث امير مستبد توانسته، آنرا سجل نموده که اين تحليل نه تنها از منطق، عمرزي ميباشد بلکې مورخين منشأ خرابه قول مقتل عليه عبد الرحمن خان را شاه مستبد خونريز ووابسته به حلقات استعماري عنوان نموده

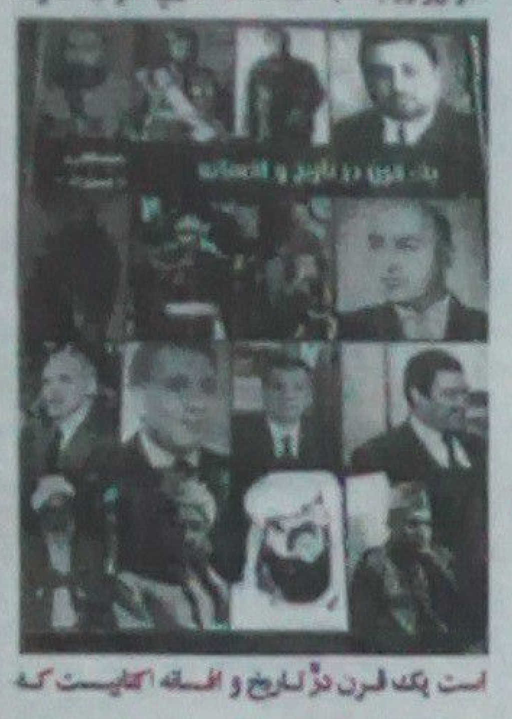

است يک قرن در تاريخ و افسانه اکتابيست که حوادث صد سال اخير دران سجل است يعني فشرده از رويداد هاي زمان عبدالرحمن خان تا زمان رياست جمهوري حامد کرزي دران ثبت سجل شده ونيز فرار از آن مخزن معلومات جديد و بي طرف ميباشد که خواننده را از زواياي مختلف به عملکرد هاي حکمروايان قبلي اين مرزو بوم ...

نمان پوهنه وسر انجام قرباني توطيه هاي حلقات استعماري توسط خود اغفال گرديده و از سلطنت طرد گرديده. روبهمرفته دوره حبيب الله کلکاني و شخصيت موصوف، به حيث يک ... پامال و ساده لوح سجل گرديده و به تعقيب آن سلطنت محمد نادر خان به حيث ستمگر و ... ثبت وسجل گرديده و به راستي هم اين شخص بود که با مهارت خاص حبيب الله کلکاني را از اريکه قدرت به دور انداخت و شان وشوکت خاندان محمد زايي را از سر احيا نمود. بعد به سلطنت محمد ظاهرشا اشاره شده که زمامداري او تا زماني به لويه تحت سايه صدارت کاکاي خود سپري گرديده، اشاره شده و معلومات کافي بدسترس خواننده ها قرار داده است. دوران رياست جمهوري سردار محمد داود خان به حيث اولين رئيس جمهور افغانستان تشريح و معلومات کامل درمورد شهادت مظلومانه خود و فاميلش داده شده است. آمدن دوران کمونست ها و آغاز حماسه هاي جهاد مردم افغانستان مباحث ديگريست که در لا بلاي اوراق اين تاريخ گنجانيده شده است. جالب تر ازان که در بخش پاياني کتاب تمام محتويات کتاب تحت عنوان، در سيماي صد سال ... تمام موضوعات کتاب ارزيابي گرديده و تشريحات کوتا بالاي عناوين مندرجه کتاب صورت گرفته است که مفهوم کامل را رسانده ميتواند. به وضاحت ...

... خوشگذران و عياش، عنوان گرديده که تاريخ هاي ديگر نيز به چنين خواص امير موصوف گواهي داده است. سلطنت امير امان الله خان به عنوان يک شخصيت شيفته ملت و سر زمين، عنوان گرديده است که شا امان الله خان و اقعاً محصل استقلال افغا ...

نموده است واگر از حق چشم پوشي نشود خوشبختانه که نويسنده از طرز تاريخ نگاري کاملا معياري کارگرفته و مثل مورخين حسابي کشور ما تمام رمز هاي تاريخ نويسي را دران رعايت نموده است منطقي که دران بکار رفته است گويای

اکنون با تحليل همه جانبه و استنباط کاملا علمي و اصولي درج گرديده و ما از دربار خداوند ج التجا داريم که نگارنده کتاب محترم عمرزي صاحب بتواند به تاليف همچو آثار علمي مفيد ديگر نيز توفيق ابد

افغان اعلانات

شوراى انكشافى قريه ده عربان ولسوالى گلدره در حلقه چاه لولرى به عمق 150 معه نصب پايپ وفلتر ان به طور مكمل غرض داوطلبى قرارداد مى دهد شركت هاى كه خواهش قرارداد انرا داشته باشند ازنشراعلان الى يكهفته افرها را از شوراى انكشافى قريه ده عربان ولسوالى گلدره يا به شماره هاى 0773723511 - 0777840034 و 0771104301 دريافت كرده ميتوانند وخود شان ازنشراعلان الى يكه هفته افرها را دو باره به شوراى انكشافى قريه ده عربان بسپارند

◆◆◆◆

داشته باشند درخواست هاى خويش را ازنشراعلان الى بيست ويك روز كارى به مديريت عمومى تهيه وتدارکات واقع سراى غزنى كارته چهار سپرده شرطنامه را ملاحظه تضمين اخذ ميگردد

◆◆◆◆

رياست معارف ولايت كابل ازبودجه كمكى بانك جهانى ترميم 20 پروژه در چهار ولسوالى ولايت كابل را به اساس داوطلبى باز داخلى وقانون تداركات ملى ...

رياست ديوان مدنى محكمه حوزه سوم كابل به اطلاع محمد برات ولد مراد على مسكونه ناحيه ششم كابل ميرساند تاجهت دعوى حقوقى ... به ارتباط نصب يك دربند حويلى واقع ناحيه ششم كابل ازنشراعلان الى بيست روز به رياست ديوان مدنى محكمه حوزه سوم كابل حاضرشود درغيران فيصله غيابى صورت ميگيرد وانگاه حق شكايت را ...

(c) ketabton.com: The Digital Library

HEWAD DAILY

هیواد

ورځپاڼه

د ۱۳۹۲ ل د چنګاښ ۲۶ مه د ۱۴۳۴ ق د رمضان المبارک ۸ مه د 17/7/2013

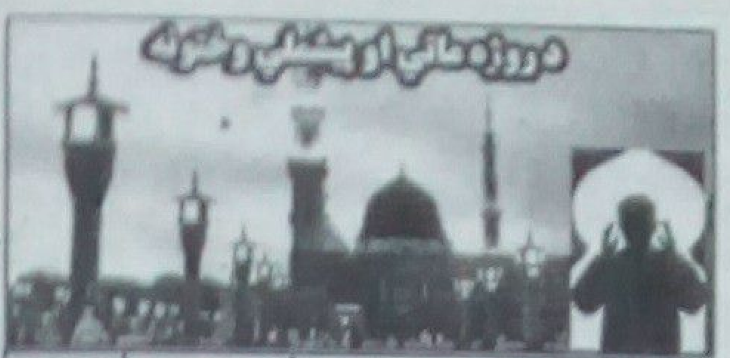

چارشنبه	پیشلمي	۳:۱۱	روژه ماتي	۷:۱۲
پنجشنبه	پیشلمي	۳:۱۲	روژه ماتي	۷:۱۲

هوا حالات

کابل	چارشنبه	لمر	لوړه 30°C	ټیټه 17°C
//	پنجشنبه	لمر	لوړه 35°C	ټیټه 17°C
لویه	چارشنبه	لمر	لوړه 37°C	ټیټه 19°C
//	پنجشنبه	لمر	لوړه 38°C	ټیټه 20°C
ننګرهار	چارشنبه	تندر او باران	لوړه 33°C	ټیټه 28°C
//	پنجشنبه	تیز باران	لوړه 36°C	ټیټه 28°C

د بهرنیو اسعارو په مقابل کې د افغانۍ بیه

دکابل د شهزاده سراې د صرافانو د رئیس د معلوماتو له مخې پرون له غرمې مخکې د بهرنیو پیسو په مقابل کې د افغانۍ ارزښت په دې ډول و

یو امریکایي ډالر	پیرودل په 57/15 افغانیو	پلورل په 57/20 افغانیو
یو انګلیسي پونډ	پیرودل په 85/40 افغانیو	پلورل په 85/50 افغانیو
د امارات یو درهم	پیرودل په 15/45 افغانیو	پلورل په 15/50 افغانیو
یو یورو	پیرودل په 74/20 افغانیو	پلورل په 74/30 افغانیو
یو سعودي ریال	پیرودل په 15/15 افغانیو	پلورل په 15/20 افغانیو
زر هندي کلدارې	پیرودل په 960 افغانیو	پلورل په 970 افغانیو
زر پاکستاني کلدارې	پیرودل په 550 افغانیو	پلورل په 558 افغانیو
زر ایراني تومانه	پیرودل په 17/60 افغانیو	پلورل په 17/70 افغانیو

افغانستان د نړیوالو رسنیو په هنداره کې

«د طالبانو مشران هم نه پوهېږي چې څه روان دي»

امریکایي والسټریټ ژورنال ورځپاڼه په افغانستان کې د سولې په اړه په یوه مطلب کې لیکلي، ...

کوماندان هم ورته خبره کړې او ویلي یې چې، که موږ غواړو سوله وکړو، نو د څه لپاره جنګېږو. برتانوي ټایمز ورځپاڼې بیا د افغانستان د بیارغونې په اړه په یوه مطلب کې لیکلي، امریکا د خپلې نړیوالې پراختیايي اداري «یو اېس ایډ» له لارې غوښتل د سړک جوړولو د هغې مهمې پروژې په عملي کولو سره د خلکو زړونه لاس ته راوړي چې؛ ګردیز له خوست سره نښلوي او د حقاني شبکې د قدرت مرکز ګڼل کېږي. خو شپږ کاله وروسته چې د دغې پروژې لګښت درې چنده زیات شوی او ۲۲۰ میلیونه ډالرو ته رسېدلی، تراوسه یې بواخې څه باندې له دریو یوه برخه بشپړه شوې ده. د ورځپاڼې په وینا، په افغانستان کې اداري فساد او د لوېدیځ ...

... د جګړې په ډګر کې د طالبانو د منځنۍ سطحې قوماندانان وايي؛ دوی نه پوهېږي چې، مشران یې څه کوي، څکه دوی په دې اړه څېړې اوازې اوري. د والسټریټ ژورنال په وینا، په لوګر ولایت کې د طالبانو یوه بل ...

... یې امریکایي کمپنیو ته ورکړي؛ خو هغوی یې کارونه نورو قراردادیانو ته ورکړي دي اوژن وایي، دوی له بانکي تضمین او بکسونو سره راغلل او هغو کمپنیو ته یې کارونه ورکړل؛ چې ترټولو ارزانه وې

د ټانکرو چلوونکي د کابل ...

د غني موادو د ټانکرونو امنیت د علمه ټلیم د پولیو پرغاړه دی. دغه چاره هغه مهال افغان کورنیو حکومتي پولیسو ته وسپارل شوه چې په تېرو څو کلونو کې د شخصي امنیتي کمپنیو د کسانو په اړه حکومت له شکایتونه وشول. د کورنیو چارو وزارت ویاند صدیق صدیقي که څه هم د تېلو د ټانکرو د یو شمېر خاوندانو اندېښنې او شکایتونه پر ځای بولي خو ټینګار کوي چې دوی پر یو ړ دلسي پلانونو کار کوي چې له مخې یې د ...

سوداګر دي تر دوو نورو میاشتو پورې له ترکمنستانه ...

په پلیټ سره په یو اړخیز ډول نفتي توکي له ترکمنستانه د هرات ولایت ته لیږدوي او دغه مسئله ددې سبب شوې چې افغاني ټانکرونه وډرول شي. د سوداګرۍ او صنایعو وزارت او ...

... ترکمنستانه د نفتي توکو لیږدونې ته همغه شان دوام ورکړي او په دې فرصت کې دې دغه هغه ټانکرونه چې نفتي توکي له ترکمنستانه د هرات ولایت ته لیږدوي دصنفي اتحادیو په چوکاټ کې تنظیم شي او افغان دولت ته دې خپلې وجیبې اداکړي. دغوښتنې په بله برخه ...

خادم الحرمین الشریفین دې د پاکستان حکومت له ترهګرۍ ...

ستاسو اعلیحضرت دلاربښوونې او مرستو غوښتونکي دي چې دهغو له برکته افغانستان پاکستان اوسیمې ته سوله او ثبات راشي. یوځل بیا ستاسو اعلیحضرت دېرژوندو له امله دخپلې ... مننې مراتب وړاندې کوم او دلوی خدای (ج) له دربار ه ستاسو اعلیحضرت ته اوږد عمر روغتیا دژوند په ټولو چارو کې بریالیتوب، دسعودي عربستان شاهي کورنۍ ته سرلوړي او دهغه هیواد وروړ ملت ته سوکالۍ غواړم

د اطلاعاتو او فرهنګ وزارت د فرهنګ د ریاست خبر تیا

د زمري د میاشتې د اته ویشتمې نېټې ، د هیواد د خپلواکۍ د ېرنه ترلاسه کولو د کالیزې په ویاړ د ۱۳۹۲ هجري لمریز کال د ادبي او هنري جایزو سیالي ، د تاریخ اود ادبي تحقیقاتو ، شعر ،داستان ،طنز اونقد ،ښکلو هنرونو ، سینما، تیاتر ، موسیقي ، راډیو تلویزیون اود ژورنالیزم په برخو کې پیلېږي له مینه والو لیکوالو او هنرمندانو څخه غوښتنه کېږي چې خپل آثار دې د روان کال د زمري د میاشتې ترلسمې نېټې پورې د افغان فلم په ودانۍ کې د فرهنګ ریاست د ادبي او هنري جایزو ادارې ته وسپارې

د زیاتې خبرتیا لپاره دې ۰۷۹۴۳۵۴۰۲۴ ګڼه ټلیفون له لارې اړیکې ونیول شي.

اعلان وزارت اطلاعات و فرهنگ

وزارت اطلاعات وفرهنگ جمهوری اسلامی افغانستان ازوجوه عادی خویش در نظر دارد تا ، پروژه تجدیدآهن پوش های بالای تعمیر ورنگمالی دیوار نمای سمت پارک وسایط وزارت، را تحت قرار داد نمبر (moic/ncs/002/92، ازطریق پروسه داوطلبی باز ملی (ncb، قرارداد نماید. داوطلبان شایسته واجد شرایط علاقمند میتوانند معلومات بیشتر ومجموعه مکمل شرطنامه را به زبان دری توسط درخواست تحریری ضم کاپی جواز معتبر شرکت ازمنزل پنجم مدیریت عمومی تهیه وتدارکات ریاست مالی واداری وزارت اطلاعات وفرهنگ ازساعت ۸ صبح الی ۲ عصر روزهای کاری مراجعه نموده شرطنامه بدست بیاورند.

شرایط شامل ، قرارداد مشابه دریکی از۵ سال اخیر به ارزش مبلغ 1000000 افغانی تکمیل گردیده باشد،

آفر های سربسته باید عنوانی ادرس فوق الذکر ساعت ۱۰ قبل ازظهر مورخ ۲۶ / ۵ / ۱۳۹۲ تحویل داده شود. داوطلبی الترنتی مجازنیست وآفر های ناوقت رسیده رد خواهند شد آفر ها درحضورداشت داوطلبان ویانماینده گان شان ساعت ۱۰ قبل ازظهر مورخ ۲۶ / ۵ / ۱۳۹۲ گشوده میشود. تمام آفر ها باید همرا باتضمین آفر به مبلغ 73000 افغانی ، هفتادوسه هزار افغانی ، شامل باشد.

جلبېدو لپاره د اسانتیاوو له برابرولو سره سره دوی په دې برخه کې له ستونزو سره مخامخ دي. جنرال عظیمي وویل، اوسمهال په افغان پوځ کې شاوخوا زر ته میرمنې دنده تر سره کوي، چې اړتیا ته په کتو کافي نه دي. دفاع وزارت دغه څرګندونې په داسې وخت کې کوي، چې تېره میاشت د امنیتي مسولیتونو د سرتابه چارې افغان ځواکونو ته وسپارل شوې او ټاکل شوې، چې راتلونکي کال ته د نړیوالو ځواکونو د جګړه ییز ماموریت په پای ته رسېدو د ټول هیواد د امنیت ساتلو چارې دغو ځواکونو ته وسپارل شي.

په جوماتونو کې دې د برابر شوي مهال وېش ...

... تینګار وشو چې په پارلماني چارو کې ددولت وزیر اود جمهوري ریاست مقام دې په دې باب څېړنې وکړي

له پاکستانه د اوړیکو راوښتلو روان کال ...

موسم لا پای ته نه دی رسېدلی، خو په څېره یې افغان ځواکونه د دې توان لري، چې د وسله والو پر وړاندې مقاومت وکړي او د امنیتي مسولیتونو او ټاکنو له د امنیتي چمتوالي چارې په سم ډول پر مخ بوسي.

د وسلو رغول د بي بي سي د یوې پوښتنې په ځواب کې جنرال عظیمي وویل، د ولسمشر کرزي د فرمان له مخې د افغان پوځ لپاره د نړیو وسلو پر رغولو کار روان دی، چې تر اوسه د یو شمېر روسي ټانکونو او توپونو په ګډون یوه اندازه وسلې رغول شوې دي. افغان ولسمشر څو میاشتې وړاندې دفاع وزارت ته امر کړی و، چې د اړتیا له مخې یو شمېر پخوانۍ وسلې ورغوي. نوموړي د دې کار لپاره یې ۶۰ میلیونه ډالر ځانګړي کړي وو جنرال عظیمي وویل، هندوستان له افغانستان سره د ستراتیژیک تړون په لړ کې د افغان ځواکونو په روزنه او سمبالښت کې خپلې همکارۍ روانې ساتي. نوموړي د یوې پوښتنې په ځواب کې ومنله چې د افغان پوځ په لیکو کې د میرمنو د ...

د ولایتونو له مخې د محصلانو د منلو د ونډې ...

چې په نورو وختونو کې هم له زیاتو ټکنیتونو سره سره دغه شان لویو جرګو جوړولو‌ټمهمو ملي مسئلو دحل کولو لپاره کومه ګټه نه ده رسولې خو ځینو سناتورانو جوړول یې له امریکا سره دامنیتي تړون دلاسلیک کولو په برخه کې د خلکو دنظر غوښتنې اود هیواد دروانو حالاتو دڅېړنې لپاره رده نه کړل. دغه راز په غونډه کې د افغاني پیسو دارزښت دټیټوالي اود هیواد دځینو نورو مسئلو په باب اندېښنه څرګنده شوه او دملي اقتصاد کمېسیون موظف کړای شو چې دغه اندېښنې دې په دقیقه توګه وڅېړي اود نتیجې په باب دې رپوټ وړاندې کړي او هم سناتور مولوي حبیب الرحمن دامر بالمعروف اونهي عن المنکر د یوې اداري د جوړولو په باب د لیکلي پیشنهاد د وړاندې کولو په ترڅ کې، په اسلامي سیستم د ټاکنو دمعیارولو په اړوند له ځینو رسنیو څخه وغوښتل چې درو ژې د مبارکې میاشتې په حرمت دې دسندرو له خپرولو څخه ډډه وکړي او پرځای دې ارزښتناک دیني مطالب خپاره کړي دغه راز په غونډه کې د جوماتونو په څنګونو ګڼېنو انتقاد وشو چې دروژه ماتې او سپیده داغ په وختونو کې دحج او اوقافو وزارت له خوا برابرشوی مهال وېش په پام کې نه نیسي او په نه ټاکلو وختونو اذان کوي او د حج او اوقافو له وزارت څخه وغوښتل شول چې ...

بهرنۍ لنډې خبرونه

مېرکل له امریکا څخه د ربښتیني ژمنې تمه لري

د جرمني صدراعظمې انګلا مېرکل له امریکا څخه غوښتي، چې د استخباراتي ماموریت پر وخت د دغه هیواد ملي قوانین مراعات کړي. مېرکل د امریکا د استخباراتي ادارې د پخواني کارکوونکي اډوارډ سنوډن له خوا د امریکا د استخباراتي ادارې NSA د رسوایي په ارتباط وویل چې دا د امریکا له حکومته په دې اړه د بشپړه وضاحت غوښتنه کوي. دې له یوه جرمني تلویزیون سره په مرکه کې وویل چې د دوستو ملکرو په توګه باید پېښو پر بنسټ اعتبار هم وشي. مېرکل همدارنګه وویل ، د دې لپاره چې د انټرنیټ کاروونکي له استخباراتي ادارو څخه په بېلو ډولو سره وساتل شي، باید په اړوندو کچه د شخصي احوالو او معلوماتو مقررات سخت شي

برما وايي «ټول سیاسي بندیان خوشې کوي»

د برما ولسمشر وایي، چې د روان ۲۰۱۳ کال تر پایه به ټول سیاسي بندیان خوشې کړي. ولسمشر تین سین دا څرګندونې برتانیا ته د خپل لومړي سفر پرمهال له لندن کې د برتانیا له لومړي وزیر ډیویډ کامېرون سره تر خبرو وروسته کړې دي. برما، چې په میانمار مشهوره ده، وروسته تر هغه، چې د ۲۰۱۰ په مارچ کې تین سین ولسمشر شو، سلګونه سیاسي بندیان خوشې کړل. بیا وروسته، داسې انګېرل کېده، چې ګڼ شمېر د سیاسي ...

او پسوځي اړیکو غوښتل په ګوته شوې. وړاندې، د برتانیا لومړي وزیر ډیویډ کامېرون د برما ولسمشر ته ویلي وو، چې په برما کې د بشري حقونو په برخه کې اوچتو او لویو ګامونو اخیستلو ته اړتیا ده. څکه په برما کې د بودایي اکثریت ډګرو له لورې له روهینګا مسلمانانو سره د ناوړه چلند په اړه ډېر خواشیني دي. تېر کال د راخین ولایت په هدفي وژنو کې ۲۰۰ مسلمانان ووژل شول او لسګونه زره نور د خپلو کورونو او مېنو پرېښودو ته اړ شول

بندیانو خوشې کول په هیواد کې د روانو سیاسي اصلاحاتو د لړۍ یوه برخه ده. د برما ولسمشر وایي، چې یوې ځانګړي کمېټې د هر سیاسي بندي د قضیې څېړل پېل کړي دي. برتانیا ته د برما د ولسمشر د سفر موخه د دواړو هیوادونو د اقتصادي راکړې ورکړې ...

پوتین: د امریکا د فشار له امله سنوډن په مسکو کې پاتې دی

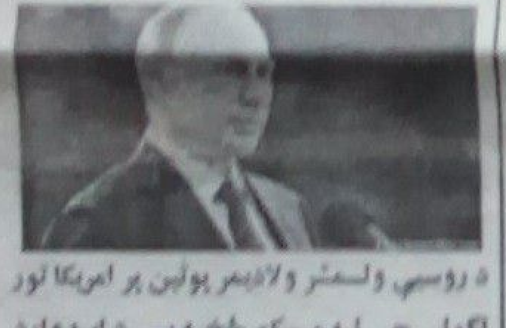

د روسي ولسمشر ولادیمیر پوتین پر امریکا تور لګولی چې له مسکو څخه یې د ایډوارډ سنوډن د وتلو مخه نیولې ده. پوتین سنوډن د «عیسوي اختر له نه غوښتلي ډالۍ» سره تشبیه کړی دی. پوتین په فنلند کې ...

... وکړ، دا خبره تولو ته معلومه شوه او زموږ امریکایي ملګرو د هغه د نورو پروازونو مخه ونیوله. د امریکا د استخباراتي ادارې پخواني کارکوونکي سنوډن، څکه تر اوسه په روسیه کې ناست دی چې امریکا پر ټولو هغو هیوادونو چې هغه ته د سیاسي پنا ورکولو په فکر کې دي فشار ډېر کړی دی. سنوډن د خپل هیواد د ملي امنیت هغه پروسه افشا کړه چې له مخې یې په دغه هیواد او تر هغه دباندې مخابراتي او انټرنېټي اړیکې څارلې ...

د بنګله دېش جګړې اسلام پالي ګرم ختلی

د جنګي جرمونو یوې محکمې اسلام پالي مشر غلام اعظم د پاکستان پر وړاندې د بنګله دېش د ۱۹۷۱ کال د خپلواکۍ له جګړې سره په تړاو په ۵ جرمونو ګرم ګڼلی دی. غلام اعظم د دغې جګړې پر مهال د نولونې او جنسي تېري په پېښو کې په بنګلتیا په ۹۰ کاله بند محکوم شوی دی. د بنګله دېش دلوی اسلامي ډلې جماعت اسلامي پلویان، چې دغه یې له ۱۹۶۹ تر ۲۰۰۰ کال پورې مشري کړې له حکم وړاندې له پولیسو سره نښتې کړې دي. دا د دغه ګوند د اوسنیو او پخوانیو مشرانو پر وړاندې پنځم جزایي حکم دی. محکمې غلام اعظم، چې ۹۰ کلن دی، د توطیې، پلانولو، پاروني او هم د وژنو په مخنیوي کې د پاتې راتلو په ګډون په ۵ جرمونو ګرم ګڼلی دی.

جنوبي او شمالي کوریا د کایزونګ پر سر خبرې کوي

شمالي او جنوبي کوریا له څو میاشتو راهیسې د تړل شوي اقتصادي ځانګړي ساحې کایزونګ د بیرته خلاصولو په اړه سره خبرې کوي. جنوبي کوریا غواړي داسې موافقه رامنځته شي چې د پیونګ یانګ کمونستي رهبري په اینده کې دغه صنعتي پارک په یو اړخیز ډول سره ونه تړي. شمالي کوریا په اپریل کې له دغه صنعتي پارک څخه خپل ټول ۵۳۰۰۰ کارګران ایستلي وو

له بهرنیو منابعو څخه

د پوهنې وزارت د تخنیکي او مسلکي زده کړو د معینیت خبرتیا

د پوهنې وزارت د تخنیکي او مسلکي زده کړو معینیت په پام کې لري چې د پرمختیایي پروګرامونو په لړ کې د (Voucher) د زده کړې د برنامې له لارې یو شمېر هغه ښځینه او نارینه خوانان چې د تخنیکي او مسلکي زده کړو انستیتوتونو او مکتبونو څخه له دولسم او خوارلسم ټولګي څخه په روان کال کې فارغ شوي او یا د فراغت په درشل کې وي د آزموینې له لارې په دغې برنامه کې تنظیم کړي. مینه وال کولای شي د روان کال د چنګاښ د میاشتې په ۲۹، ۳۰ او ۳۱ مه چې د ۲۰۱۳ میلادي کال د جولای د میاشتې له ۲۰، ۲۱ او ۲۲ مې سره سمون خوري د نوم لیکنې لپاره او دغه راز د ۱۳۹۲ کال د زمري د میاشتې په ۷ مه چې د ۲۰۱۳ میلادي کال د جولای د میاشتې له ۲۹ مې سره برابره ده د آزموینې د نیولو په موخه د سهار په نهو بجو په دارالامان کې د اداري او مدیریت انستیتوت (نیما) کتابخانې ته ورشي

د اړیکې شمېره (077946299)

افغان اعلانات

کتونکې ډله

دورځپاڼو رئیس	ډاکټرشمس الحق آریان فر	۰۷۹۹۳۲۵۸۵۰
رئیس او مسوول مدیر	احمد زلمی شهباز	۰۷۰۰۰۷۸۵۷۸ ، ۰۲۰۲۳۰۲۱۳۰
مرستیال	شاولي قرار	۰۷۹۹۳۱۴۵۰۶ ، ۰۲۰۲۳۰۲۱۲۹
سرپرست مسوول سکرتر	شېرمحمد نظري	۰۷۷۲۰۳۶۷۱۵
ډیزاین	احمدشاه سخي	۰۷۹۹۵۶۶۲۸۵

• سیدیوسف "شریفي"
• محمد صادق قلندري
• میر مسجدي عزیزي
• قسیم "آرون"

Dr : shamsulhaq Aryanfar, Head of Govt. Dailies

Editor –in-chief: Ahmad Zalmai (Shahbaz)
0700078578

Deputy: Shah Wali "Qarar"

د ورځپاڼې د وېش څانګه
۰۲۰۲۳۰۰۳۳۷ ۰۷۰۰۷۹۶۰۱۷۱

برېښنالیک hewad1948@yahoo.com

چاپځای د آزادۍ مطبعه

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library